

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Loc
deschis co tă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Aurel Vlaicu.

Istoria unui popor, e istoria oamenilor lui mari, așa zicea odată profetul Carlyle. Și pe oamenii mari îi nasc necesitățile vremurilor. Ei vin mai totdeauna când ordinea socială e sguduită, când neamurile se opresc la răscruce, vin, căci îi cer necesitățile.

Spiritul lor se aprinde ca o flacără magică și uriașă, menită să ardă tot ce e putred în viața popoarelor. Ei vin mândri, căci trebuie să vină, îi urnesc forțele multiple ale miilor ce trec pe pământ. Vin mândri și adese sunt întâmpinați cu pietre, pentruca la urma urmei să li-se încununie frunțile cu laur verde ori să li-se ridice statui în piețe.

Istoria cuprinde atâtea cazuri, cari ne vorbesc, cum un erou sau altul a ridicat la înălțimi fabuloase prestigiul și bunăstarea neamului său. Popoare mici și neînsemnate au fost împinse puternic în fruntea altora, prin eroii lor.

Și un erou, un tânăr erou, cu ochii iluminați de o modestie plină de încredere, ne-a trimis satul Binținți să ne treacă pe aripele pajurei lui, să ne treacă numele din țară 'n țară prin bătrâna Europă și prin lumea întregă:

Vlaicu e azi o celebritate.

Specialiștii străini îl asigură, că dintre tot ce s'a construit până azi pe terenul aviației, numai el va putea învinge, capriciile vremilor.

La Aspern lumea l'a aplaudat frenetic și nu era numai el singur. Ce are Europa mai bun îi sta în față: Francezi îndrăsneți și plini de mândrie, Italiani și alții se băteau cu aerul și alergau neastâmpărați, alergau după victorii, ca vulturii după pradă. Lumea aplauda înebunită voința lor de fier, în secolul lipsei de voință.

Acolo era și Aurel Vlaicu și cu el emblema geniului nostru.

Și credem, că ropotele de aplauze ale Vienei și ale Europei se vor auzi până la București. Credem și nădăjduim și greu ne-ar durea, dacă nădejdiile ne vor fi deșerte. Lui Vlaicu îi trebuiesc împrejurări favorabile și împrejurările trebuiesc create pentru el, căci cei puși în frunte pot. Vlaicu e azi un om mare și îi trebuiesc numai împrejurări bune pentru a deveni gigant. Cei cari pot să-i dea vreme fără nori și furtuni, să-i dea până nu ni-l va fura vr'un vânt aspru ori altă poruncă a destinului, căci până azi prea puțin s'au interesat de el. Lumea românească s'a mulțumit să vadă în Vlaicu un magic, dar inutil foc de artificii și nu pe omul mare. Presa din regat a păstrat până la triumf o tăcere condamnată.

Dacă lumea românească s'ar fi interesat mai mult de el, poate că ar fi fost înzecit de strălucitoare victoria de pe câmpiile dela Aspern, și lumea ar fi fost silită să înțeleagă ce vrem, căci Vlaicu e merit să ne mâne cu câteva veacuri înainte. El a muncit și muncește fără reclamă și noi nu vrem să-l înțelegem. Nu vrem ori suntem blăstâmați să recunoaștem meteorii numai în cădere?!

Serbătorirea lui Vlaicu la Viena.

Viena, 5 Iulie.

Românii din Viena au avut norocul deosebit, de a fi putut asista ca martori la toate fazele luptei memorabile, prin care inginerul Aurel Vlaicu a cucerit pe seama neamului său strălucită izbândă peste popoare cu trecut vechiu și cu tradiții bogate în civilizație, la primul concurs internațional de aviațiune.

În fiecare dintre cele cinci zile de sbor colonia română era pe câmpul aviațic dela Aspern, și dacă strigătele lor de jubilarie erau acoperite de corul zecilor de mii de străini etxaziați și ei de succesul românului, nimic n'a putut întrece intensitatea sentimentelor de bucurie ale celor ce se știau de acelaș neam cu cel mai sărbătorit erou al acestui meeting.

Asemenea, au asistat la toate ascensiunile lui Vlaicu reprezentanții ministeriilor de război și de industrie a României: dl maior din statul maior G. Eremie, atașatul militar al României la Viena, și atașatul comercial la legațiunea română din Viena dl G. Moroianu, mulți ofițeri români care erau în Viena, ofițerii români austro-ungari din garnizoana Vienei în frunte cu dl colonel Silviu de Herbay; fiind de trecere în capitală au avut încă bucuria a participa la biruintele lui Vlaicu domnii deputați dietali Dr. Stefan C. Pop și Dr. Alex. Vaida-Voevod, dl inginer G. Butia din Argentina, profesorul Dr. med. Gheorghian din Cernăuți, dl prefect de Suceava E. Tarangul de Valea-Uței.

Luni seara atașatul militar al României dl maior G. Eremie a dat un prânz în onoarea glorioșului aviator român, la care a fost invitat un număr de ofițeri superiori și alte persoane distinse.

Iar Marți a avut loc un banchet festiv aranjat întru serbătorirea învingătorului dela Aspern. de toți românii din Viena, sub conducerea dlui profesor Nic. Teclu membru al Academiei Române, general Al. Lupu și a dlui dr. St. N. Ciurcu.

Presidează drul Ciurcu, care salută pe Vlaicu și pe participanți.

Dl profesor Teclu spune cuvinte foarte frumoase de apreciere, care au avut cu atât mai mult răsunet rostite de acest savant care însuși a deschis căi nouă pe seama științei; povestește cum la 1863, a făcut și el, pe baza principiului mai greu ca aerul, încercări de a sbura, cum le-a repetat la 1894, dar diferite greutăți, mai ales lipsa unui motor potrivit, l'au silit să renunțe la experimentări de natura aceasta. E fericit a vedea că astăzi totuși, un român a dus idea la perfecție. Dl colonel Silviu de Herbay face un ex-

curs istoric arătând cum la Aspern românii au fost între eroii care au respins pe Napoleon; azi istoria s'a repetat: românul Vlaicu tot la Aspern a concurat, cu succes splendid. Arată, din punct de vedere militar, calitățile monoplanului Vlaicu II și își exprimă încrederea că cei chemați îi vor procura inventatorului român mijloacele să își construiască un al treilea model, și mai puternic, și mai desăvârșit.

Protoereul Boldea zice că biserica a fost pururea alături cu muncitorii progresului și a îndrăgățat rugăciuni pentru triumful lui Vlaicu.

Dl dr. Mihai A. Popovici spune că popoarele pornite pe calea progresului au tendința să fie neîncredătoare în puterile lor. Aceasta conține o parte bună împiedecându-le să se precipiteze, dar și o parte rea, tăindu-le avântul. Vlaicu a suferit mult din cauza neîncrederei, dar oamenii mari nu se lasă doborâți și el s'a dovedit mare. Ne îndrumăm azi spre solidaritatea popoarelor și în locul luptei brutale ia loc tot mai mare întrecerea pe domeniul culturai. Fiecare popor e judecat după partea cu care contribuie la aceasta. Marea însemnătate a operei lui Vlaicu e că a smuls încă o ramură de sub imperiul legendei că tot progresul e monopolizat de Occident.

El ne mărește încrederea în forțele noastre și căpătăm siguranța că muncind și luptând, vom reuși a face ordine în casa noastră.

Atașatul comercial al României, dl G. Moroianu rostește mișcat următorul cuvânt frumos, asupra cărui atragem deosebit atențiunea:

„Sunt prea emoționat pentru a putea spune în momentul acesta tot ce simte inima mea de român la amintirea splendidelor sboruri săvârșite săptămâna trecută pe câmpul istoric dela Aspern, de neintrecutul nostru Vlaicu.

Colegul meu maiorul Eremie, atașatul militar al țării, căruia îi pare foarte rău că din cauza unei indispoziții nu poate fi astăseară aici, și împreună cu care am fost săptămâna trecută martorii strălucitelor prestațiuni ale lui Vlaicu, — se asociază mie, spre a exprima în numele românilor din Regat toată admirațiunea noastră valorosului aviator român, care în luptă cu cei mai redevabili concurenți străini, a știut să câștige României un loc de onoare în această măreață manifestațiune internațională.

Gândul și sentimentul care ne întrunește astăseară aici se ridică d'asupra tuturor considerațiilor de persoane și de partide sau de ținuturi, ele se ridică sus în sferele ideale ale geniului, care s'a manifestat atât de strălucit în invenția lui Aurel Vlaicu, invenție întruchipată tot de dânsul în atelierele unor valoroase instituții tehnice și industriale românești.

Ministerul de război al țării noastre, care a ajutat pe Vlaicu la construcția aparatului său va fi desigur mulțumit, văzând că acest aparat a trecut cu succes prin proba de foc de pe câmpul dela Aspern, unde aviatorul nostru a cucerit cinci premii prime bătând de două ori pe marele aviator francez Garros.

Cine va putea uita acea atât de minunată așterizare forțată într'un loc fix făcută cu motorul oprit, în sbor planat, apoi asvârlirea atât de precisă cu greutate din aeroplan (imaginând asvârlirea de materii explozibile în caz de război), în fine acel moment înălțător, când după câteva virajuri elegante în jurul câmpiei Vlaicu cu o agilitate de șoim s'a coborât d'odată din slava ceru-

lui la câțiva metri de-asupra pământului, aplecându-se maiestros în fața lojei împărătești în aclamațiunile entuziaste ale celor peste o sută de mii de spectatori?

Să nădăjduim că conducătorii încercați ai Tărei și ai mândrei noastre armate în frunte cu înțeleptul și gloriosul nostru rege vor binevoi a aprecia rezultatul atât de convingător obținut de Vlaicu cu aparatul său, încurajându-l și mai departe și păstrînd României pe genialul nostru aviator.

Rugându-Vă să Vă asociați cu mine spre a închina în sănătatea sărbătoritului, să-i urăm să-i ajute Dumnezeu să ducă la perfecțiune tot mai mare opera sa”.

Dr. Lazar Popovici exprimă felicitări din partea coloniei române din Viena. *Președintele societății „România Jună”* dr. Marmeliuc oferă sărbătoritului o insignă a acestei societăți.

Dr. St. N. Ciurcu toastează pentru părintii lui Vlaicu.

Dr. Moroianu reluând cuvântul amintește de premegătorul dr. Traian Vuia și propune să i-se trimită o telegramă de omagiu.

Vlaicu, foarte emoționat, mulțumește, și promite că nu va avea odihnă muncind la perfecționarea aparatului său, și închină toate forțele sale neamului românesc.

Urale furtunoase i-au acoperit cuvintele. În tot timpul banchetului o domnit un entuziasm nemărginit.

Dela școala militară de aviație din București inginerul Vlaicu a primit această telegramă de felicitare:

„Ofițerii aviatori români felicită călduros pe românul Vlaicu pentru frumoasele lui succese în aviațiune. Să trăiești ca să poți arăta și mai mult cât prețuiește aparatul tău”.

Directorul școlii militare de aviație:
maior Macri.

Vlaicu a răspuns:

„Mulțumesc din suflet pentru felicitările trimise. Mă gândesc cu recunoștință la timpurile petrecute împreună la Cotroceni. Cu puteri unite sper să aducem la isbândă aviațiunea română”.

C. N.

Vacanțele Reichsrathului. Ieri s'a ținut cea din urmă ședință în ciclul de primăvară al camerei vieneze. Conflictul ivit alaltăeri între social-democrați și ruțeni s'a aplanat pe cale pacifică. S'a primit ieri un proiect asupra măsurilor igienice la cari sunt obligate autoritățile în caz de boale epidemice. Președintele Reichsrathului Sylvester relevă dragostea ce au arătat deputații în actuala sesiune parlamentară

Cazul Caion.

De Ion Gorun.

Printre reamintirile pe cari ziarul *Românul* le-a publicat cu prilejul dureros al morții lui Caragiale, am cetit cu oarecare mirare pe cea care urmează:

Când a apărut drama lui, „*Năpasta*”, un scriitor obscur, cu numele Caion l-a învinuit pe Caragiale că a plagiat drama aceasta după a unui scriitor ungar. Caragiale i-a intentat proces de calomnie lui Caion și cu această ocazie s'a dovedit în mod strălucit nevinovăția, dar și originalitatea lui Caragiale. Până la sentință a avut însă să sufere multe neplăceri, căci lumea e dispusă totdeauna să creadă mai de grabă calomniatorului, decât celui învinuit. Și atunci în acele împrejurări grele, când lumea făcuse un gol în jurul lui Caragiale, când nime nu cuteza să-l apere în publicitate, a venit un tânăr genial, numai de 19 ani, și într'un strălucit foileton din *Epoca* a arătat până la evidentă nevinovăția lui Caragiale și originalitatea dramei „*Năpasta*”: acel tânăr era dl N. Iorga.

Cred că acest caz Caion, despre care s'a vorbit astfel în *Românul*, după informații incomplete și în parte de-a dreptul greșite, merită să fie reamintit și reconstituit după isvoare și mărturii autentice și veridice.

pentru munca serioasă, pozitivă, și la urmă încheie ședința anunțând că prima ședință din toamnă o va fixa în înțelegere cu șefii de partide.

In chestia congresului euharistic din Viena. In fața comunicatului semi-oficios, publicat în Nr. 136 al „*Românului*”, în care se spune, că *Prelații noștri au hotărît să nu participe la congresul euharistic internațional, ca secție românească deosebită, — deși cu regret renunțăm și noi la această idee, fiindcă credem, că între astfel de împrejurări, nu poate fi realizată în mod demn.*

Ne supunem dorinței arhierilor, și revocăm Apelul lansat, păstrînd însă și pe mai departe credința, că, prin participarea noastră la congresul din Viena, am fi câștigat foarte mult în fața lumii.

Blaj, la 5 Iulie 1912.

Dr. Ioan Sâmpăleanu, Ștefan Roșianu, Dr. Victor Macaveiu, Dr. Alexandru Nicolescu, Dr. Alexandru Rusu.

Asentările. După o informație a ziarului „*Zeit*” asentările din ăst an vor avea loc, atât în Austria cât și în Ungaria, cel mai târziu în 12 August n. Această zi e fixată ca cel din urmă termen pentru începerea asentărilor, deoarece între împrejurări normale nu mai puțin decât șase săptămâni se cer pentru săvârșirea lucrărilor împreunate cu asentările. La începutul lunii Octomvrie, când recruții sunt chemați sub arme, aceste lucrări vor trebui să fie terminate.

Intrigi anticroate în Bosnia. Ziarul minorității bosniaco-mohamedane „*Novi Musavat*”, inspirat, se vede, de cercurile dușmane intereselor croate, face descoperirea, că în congresul partidului autonom croat ținut în Seraievo membrii mohamedani ai partidului au primit, fără să-și dea seamă de primejdia ce ascunde în sine, hotărârea ca în viitor în seminariile și pedagogiile mohamedane instrucția să primească cel mai intransigent caracter național croat. Prin faptul că se lasă liberă intrarea spiritului croat în instrucție, se intenționează, zice numitul ziar, croatizarea populațiunii mohamedane. Ziarele partidului autonom desmint categoric, că în congres s'ar fi adus o astfel de hotărâre.

Frații slovaci pentru votul universal. Partidul național slovac din comitatul Liptau a pornit o întinsă agitație pentru introducerea sufragiului universal, egal, secret și după comune. În congregația comitatului membrii slovaci și-au ridicat energie cuvântul împotriva guvernului Lukács, care în timpul scurt cât a stat până

Trecuseră ani la mijloc de când apăruse drama *Năpasta*, în „*Convorbiri literare*” mai întâi și apoi în broșură (broșură pentru care editorul Ig. Heimann a plătit autorului un onorar ridicol) — când s'a produs cazul Caion. Acest Caion, după numele lui de acasă Constantin al lui Alexandru Ionescu, la apariția *Năpastei* putea să fie cel mult prin clasele primare. Mult mai târziu, fasonându-și numele de răsboi... literar, după pilda răposatului (pe atunci trăia) Gheorghe Ionescu-Gion, luând adevărate inițialele și primele litere ale numelor de botez, patronimic, de familie, sau cum se mai chiamă, și alcătuiind o armonică succesiune de sunete, și-a pus în gând s'o facă nemuritoare, prin geniale opere literare.

Din nenorocire, tânărul Caion n'avea talent (de altfel ca și predecesorul și modelul său Gion); — iar Caragiale, se știe, era nemilos, era crud chiar adeseori, cu aceia cari, neavând talent, se amestecau totuși în treabă, — în producerea și discuția literară (mai târziu, cu vârsta, a devenit mai indulgent, — și totuși...) — Ei bine, printre alți *Spanachizi*, pe cari maestrul îi sfârșea și îi ardea cu biciul ironiei sale ucigătoare, a fost și acest june Caion, imitator, cu numele, al Gion, și al faimosului *Spanachide* cu producția literară. — („*Cazul Spanachide*” ar putea să formeze și el un mic subiect de amintire din viața lui Caragiale. — Nădăjduesc să ajung odată și la acesta, — și poate și la altele).

acum la putere a dovedit că nu poartă la inimă interesele poporului și cu atât mai puțin ale naționalităților nemaghiare. În moțiunea ce partidul naționalist din comitatul Liptau a înaintat congregației se accentuează îndeosebi necesitatea înfăptuirii reformei electorale, care singură poate pune bază unei ere nouă, sănătoasă, în țara noastră. Viața parlamentară a Ungariei e erpusă celor mai mari pericole, cât timp majoritățile parlamentare se creiază cu actualul sistem electoral. — Moțiunea va fi trimisă și celorlalte comitate cu majoritate slovăcească.

Atacuri în contra moștenitorului de tron. Numărul său de ieri, ziarul „*Az Ujság*” publică un articol vădit tendențios și de rea credință asupra intențiilor moștenitorului nostru de tron. I-se impută acestuia de a se fi ocupat cu gândul ca să câștige pe seama fiului său drepturile de moștenitor presuntiv și, după informațiile ziarului italian „*Massaggero*”, ar fi făcut încă mai de mult pașii necesari la Vatican în acest scop. Observațiile răutăcioase ale numitului ziar vreau să fie o răsbunare pentru răceala pe care a întimpinat-o Tisza la moștenitorul Francis Ferdinand.

Sămânța diavolului.

„*Maistori în Satnoua Duminike Fak opitriacsire înrta 24 juni (7 Iuli) 1912. în Calanla Klink. Intraria 1 cor. Incseptu la xumetacse la 9 sara. Invitarie. Cosanciu, Panciova.*”

Nu din întunecat și sermanul Bihor nu vin aceste șire funeste, ci dintr'un sat mare și avut al Bănatului, dintr'un sat, în care sunt date aproape toate posibilitățile ca să se creeze școlii și culturi românești un templu curat și luminos, nu o temniță întunecată ca iadul.

Aceste îngrozitoare probe de limbă românească sunt unul din numeroasele și nefastele roade ale școlilor de stat create după sistemul sinistrului *Torquemada* al ideii de stat maghiar: *contele Apponyi*. Numai în aceste locașuri de incvizitie se pot prăsi astfel de mostre de limbă, care nu aparțin nici unei națiuni, cari nu sunt creația originală a unui neam sănătos, ci produsul unui popor al

Atunci Caion acesta, care talent nu avea, dar avea o nemăsurată închipuire de sine și un suflet hain, răsbunător, — de melodramă — a conceput un plan tenebros: — să sape reputația literară a dușmanului — nenorocitul! el și închipuia ca dușman al lui personal, pe când Caragiale — martoră mi-e viața și opera lui în-treagă — n'a fost nici odată un dușman cuiva, anume, — ci a fost numai un vrăjmaș, neîmpăcat, e drept, al tuturor manifestărilor strimbe din viața socială sau culturală — literară în deosebi — pe care o trăia împreună cu toți — și Gionii și Caionii, căci în această privință, nici o izolare, nici o espatriare, nu folosește: este robul meseriei tale.

Deci, zic, Caion a conceput acest plan tenebros. Și atunci ce-a făcut? Din opera maestrului a luat aceea ce i-s'a părut lui că ar putea să facă obiectul unei învinuiri de plagiat. Acestea nu puteau să fie „*Noaptea furtunoasă*”, „*Scrisoarea pierdută*” sau „*Conul Leonida*”. — Cu opera cealaltă a maestrului poate Caion el însuși nu prea era familiarizat, — deci atunci: „*Năpasta*”.

Ce era cu *Năpasta*? — Dramă țărănească. Dela țărănism la ardelenism pentru Caionii noștri apropierea e imediată — iar delat ardelenism la ungurism așisderea. Prin urmare: Să presupunem că această dramă a scris-o un ungar, a tradus-o un ardelean, — și apoi dela acesta a plagiat-o Caragiale... Zis și făcut. Adică cum făcut? Iată cum:

cărui suflet bolnav, lipsit de lumina culturii naționale, e în completă descompunere.

Școala și biserica au fost ultimele instituții, ultimul asil, în care limba noastră s'a putut refugia de cei ce o prigoneau. În virtutea legii lui Apponyi însă, ni-s'au închis rând pe rând pân'acuma peste 500 de școale înlocuindu-le cu cele de stat, cari au menirea nu numai să ne răpească limba, dar să ne înstrăineze și sufletul nostru. Școala și biserica au fost pân'acum cele mai inexpugnabile fortărețe ale noastre, azi însă și aceasta din urmă ni periclitată prin proiectul înființării unei episcopii maghiare, care atârnă încă deasupra capului nostru ca sabia amenințătoare a lui Damocles.

Prigonirea limbei cu ori ce mijloace și în ori ce loc, s'a pornit mai ales în timpul din urmă cu o urgie fără seamăn: dela tribunal, din administrație și din alte oficii au scos-o de mult, din școală o eliminează cu o răpezi-cime uimitoare, iar din armată vor face, în virtutea ultimelor legi, un nou instrument de maghiarizare, de tortură sufletească a naționalităților nemaghiare. De pretutindeni, ori unde ne-am întoarce, se întinde par'că o mână neagră a unei uriașe fantome care vrea să ne șteargă emblema noastră de pe suprafața pământului.

În această luptă surdă între două limbi dușmane ale unor neamuri potrivnice, va dispărea acea limbă care va fi mai puțin vorbită, mai puțin cultivată și îndrăgită. Zi de zi se va stânge tot farmecul limbei învinse, va dispărea poezia ei particulară în vârtoarea ce o va înghiți mai târziu împreună cu sufletul poporului care o vorbește.

Un neam blăstămat de Dumnezeu ca să rostească o astfel de limbă pocită și fără de vlagă, va fi un neam sterp, din care nu vor răsări nici odată artiști, savanți și poeți, deoarece un neam cu catări intelectuali este un neam neproductiv, merit peirii.

Aceasta este și ținta finală a satrapilor noștri, cari știu că prin răpirea limbei și a sufletului nostru se va produce și o tâmpenie inevitabilă.

Este însă o singură scăpare din această, cumplită primejdie: *cartea românească!* Ea

singura e în stare ca tot ce dăruimă ungruii din temelie sufletului și culturii noastre, să zidească la loc, cât mai este timp. Ar fi data-ria sfântă a societății noastre culte ca să introducă la sate, între muncitorii din fabrici, și între meseriași, cartea românească menită să respândească lumină. Cine? Societatea românească cultă? Aceea, din care o parte vorbește cu predilecție ungrește? Care cetește cărți, și ziare ungrești? Care face colecții pentru societatea „Crucea albă”, una din cele mai redutabile pepiniere de ieniceri ai ideii de stat maghiar, pe când în Banat mii de români cari au rămas pe drumuri în urma potopului de dăunăzi nu capătă nici un ajutor?

O astfel de societate românească „cultă”, care în orice prăvălie, în orice birt vorbește numai ungrește, care se ferește de a veni în contact social cu meseriașii noștri, privindu-i ca pe niște paria, numai cu greu va putea îndeplini misiunea cea mare de a răspândi cultura românească în mijlocul „fraților ei mai mici.”

Înzădar vom da noi alarma, scriind la ziare articole smulse din inima noastră; înzădar ne rupem pencele și ne sfășiem inimile, când publicul nostru mare dovedește în cele mai multe cazuri în loc de adevărată și efectivă iubire de neam, mai mult o iubire platonice. Limba românească scoasă din școale, trebuie să se refugieze în biblioteci și în societăți culturale, iar pe acestea clasa noastră cultă e chemată să le înființeze în tot locul.

Cei mai primejdiiți dintre toți sunt însă muncitorii și meseriașii de pe la orașe. Aceștia ieșind din întunerecul școlii de stat, intră în întunerecul fabricilor, și nime nu se interesează de cultura și de sufletul lor lăsat pradă tuturor atentatelor diavolești, și de aceea ei sunt primele victime ale maghiarizării.

În mijlocul lor vei auzi deci vorbindu-se mai ales acea limbă pocită de care dăm o probă în fruntea articolului nostru. Nici nu e mirare că rugându-ne lui Dumnezeu într'o astfel de limbă stricată, el nici nu vrea să ne asculte, deoarece nici nu ne pricepe ce cerem; nu e mirare când mamele voind să-i

mângâie pe copiii lor în această limbă îngrozitoare, mai mult îi spărie, decât îi liniștește; nu e mirare, când din sămânța ce a sămănat-o Apponyi în școlile noastre, au răsărit astfel de roade pocite, căci doar a fost sămânța dracului.

Dacă va merge și de acu înainte tot ca pân'acuma, vom ajunge o vreme când, ca să scăpăm sufletele copiilor noștri din ghiarele maghiarizării, vom fi siliți să li spunem mai-celor noastre: „Mamă, scoală-te, ia-ți fiul tău și fugi în țară străină, până se vor limpezi vremile, căci noi Irozi atentează la viața sufletească și la limba fiului tău!”

Din Roma.

Situația în Africa. — Pacea? — Guvernul Turcilor și războiul.

Roma, 4 Iulie.

(Dela corespondentul nostru). — După cum vă scrisesem într'o corespondență precedentă, puterile Europei au șoptit guvernului italian că ar fi bine să înceteze acțiunea războinică în Marea Egee, ca fiind foarte dăunătoare nu atât imperiului Otoman, pe cât tuturor statelor europene pentru cari Turcia este un târg universal, — și ascultând de sfatul ce i-se da, Italia a suspendat acțiunea din Arhipelag și a reînceput imediat — și ne grăbim s'o spunem îndată — și cu foarte bun succes, războiul în Africa.

Cu toate că temperatura este extrem de caldă în aceste vremuri în Tripolitania, cu toate că arde soarele și aierul și nisipul dunelor, soldații italieni, sub conducerea bună a șefilor lor, au obținut prea frumoase victorii asupra turco-arabilor, atât la apus cât și la răsărit de Tripolis.

La apus de Tripolis, pe colina Sidi-Abd-el-Gilit, bătălia a fost crâncenă, lungă și sângeroasă, dar rezultatul a fost triumful armelor italiene, risipirea dușmanului și ocuparea oazei Zanzur, care era dominată de colina Sidi-Abd-el-Gilit.

În această bătălie, și în condițiile așa de diferite de climă și de teren, soldații italieni au dat încă odată probă de ordine, de disciplină, de voinicie, iar ofițerii au fost la înălțimea comandantilor plini de abnegație și de curaj.

Iar la răsărit de Tripolis, puțin după ocuparea oazei Zanzur, generalul Reisoli, cu ostașii săi, a atacat voinicește așa numitul Munte Rosu și după o crâncenă luptă cu baioneta, a ocupat

Caion știe ceva slovă chirilică, — nu prea multă (și asta o să-l tradeze, adică o să-l tradeze și asta) — dar știe. Știe și o tipografie, mică, obscură, dar care are, între altele, din întâmplare, și o astfel de literă, — și care, pentru o sumă oarecare (dl Alexandru Ionescu are ceva parole) e gata să se facă părtaşă la orice plastografie, — din moment ce e vorba de ceva mai puțin de cât de o iscălitură falsă pe un cambiu. Deci, la acest tipograf vine Constantin Alexandru Ionescu, — Caion-ul persecutat de Caragiale, și îi prezintă *manuscrisul*: Unui titlu de carte, și a două pagine de text, — în *chirilică* și unul și celelalte. — Ce făcuse acolo Constantin Alexandru Ionescu? Plăsmuise o *traducere* românească, a unei scrieri *ungrești*, — dar numai atâta: titlul și două pagini; mai mult nu-i dădea mâna ingeniozității lui Constantin, sau poate pungei lui Alexandru; altminterlea, Caion putea să plăsmuiască broșura întregă.

— Afacerea aranjată, — răsună a doua zi publicistica bucureșteană: Caragiale plagiator! — Cion își prezintă dovezile: Cine vrea, poate să le vadă. Le depune la redacția unei reviste care se numește „Revista literară”, și al cărei director se numește: Th. M. Stoenescu; — acolo e pelerinagiul, acolo merg dușmani ai lui Caragiale ca să își adape ura într'o satisfacție bolnavă, — acolo merg prietenii, ca să se întoarcă cu ochii mari de uimire, și cu cuvinte pregătite... de scuză.

Atunci, domnule care scrii amintirea din Ro-

mânul, — atunci a venit, nu un tânăr genial, — nici dl N. Iorga pe vremea aceea nu mai avea tinerețea (geniul-l-a avut întotdeauna) — ci a venit un scriitor care (— de aici înainte trebuie să mă laud, — cer scuze cetitorilor) — care cunoștea așa de bine felul de a scrie al lui Caragiale, — și pe de altă parte avea și puțină cunoștință de chirilică, limbă românească din diferite epoce, și literatură ungrească, — încât el nu s'a întrebat nici un moment dacă poate sau nu poate să fie adevărat că *a plagiat* Caragiale, — ci s'a întrebat: cum, ce fel, cu ce meșteșug a căutat acest Caion să-i aducă o astfel de învinuire?

Eu am cel mai mare respect și cea mai mare admirație pentru acel Nicolae Iorga, pe care odinioară poate n'am fost în stare să-l prețuiesc îndeajuns, dar față de care am astăzi stima ce se cuvine să avem fiecare din noi față de oamenii providențiali pe cari soarta ni-i hărăzește din când în când; — nu știu însă ca dl Iorga să fi scris atunci ceva în „chestiunea *Năpasta*”. Știu însă că am scris eu, — și știu că pentru aceasta am avut neplăceri... polemice, destule. — Un director al unei gazete, altminteri *prieten* al lui Caragiale — prieten la toartă, — (cine nu știe ce ușor era el cu prietenii de formă?) — scriese un — *articol*, firește, în care spunea că: de geaba; acuma după ce Caragiale a fost acuzat de plagiat, veșnic o să rămână o plată asupra producției lui literare; căci în materia aceasta, *proba negativă* e imposibil de făcut, — deci...

înțelegeți dumneavoastră unde merge judecata aceasta.

Am avut îndrăzneala *eu* — Ion Gorun — nu știu dacă a mai avut-o și altul, — l-aș felicita pentru aceasta, — să susțin și să arăt că *da*, proba negativă se poate face. Adică pot eu să dovedesc, că acuzarea de plagiat se întemeiază pe probe plămuite, a căror plămuire mă fac puternic să le dovedesc ori și cui.

Acest lucru l-am făcut. Îmi vine greu s'o spun, și n'aș vrea, mai ales, ca lucrul să se ia împotriva *altuia*. Dar așa este. Și nenea Iancu mă va ierta de acolo de unde este, fiindcă știe bine că în berăria aceea dela *Gambrinus*, al cărei patron era atunci, *eu* am fost care, atunci „când lumea făcuse un gol în jurul lui Caragiale” — și în această privință aș mai putea să spun multe, — am venit acolo, alături de maestrul, și i-am arătat, — nu, nu zic bine, nu i-am arătat, fiindcă știa și el foarte bine, desigur mai bine decât mine — dar am controlat, împreună cu dânsul, falsificările grosolane despre cari *vorbisem* în articolul meu din *Semănătorul*.

...Am luat-o așa, încât pare-că acuma vorbesc cu Caragiale. — Nenea Iancule — ce zici la toate astea? — Cazul Caion? ce-i aia? Așa ceva pentru tine nici nu mai există.

Nu mai există pentru tine, maestre, — dar există pentru noi... Ca să ne facem nițică reclamă de pe urma numelui tău...

O! Aceia cari te slăvesc peste măsură, — aceia sunt Caionii adevărați, rozători și micșorători ai gloriei tale neperitoare.

acea localitate, care nu este departe de romana Lebda.

Toate aceste victorii au un formidabil răsunet în inimile locuitorilor din Regatul Italian și când ziarul publică dările de seamă oficiale, edificiile publice și particulare se împodobesc cu tricoururi italienești, iar încrederea de popor puternic se cimentează în fiecare zi mai mult în sufletul generației de azi și încolțește și crește mereu, în sufletul copiilor, cari sunt generația de mâine.

Cu toate că unele ziare din străinătate mai continuă încă să publice știri defavorabile italieneților, totuși, majoritatea presei străine, și ceea ce este și mai îmbucurător chiar ziare cari la început erau fățiș contra Italiei, acum încep să recunoască adevărul adevărat și nu mai continuă cu campania lor răutăcioasă. Din partea noastră, dela această tribună, noi ca cronicari imparțiali, am spus totdeauna cuvântul adevăratului, și ne-am bucurat întotdeauna de victoriile fraților noștri italieni și am spus și am crezut întotdeauna că până la urmă, triumful va fi tot al lor, demni urmași ai marilor noștri strămoși Romani.

Și cu toate că italienii sunt victorioși, Turcia nu se hotărăște să încheie pacea, nu se hotărăște să puie capăt unui război care aduce incalculabile daune întregului comerț european. Din când în când, și destul de des, se vorbește de pace, dar după trecere de o zi sau două, pacea iar este mai departe ca ori când. Și în tot acest timp, depeșile sosite din Turcia, aduc știri grave, aduc vești de revolte, de răsvrătire a trupelor turcești, de răsculări în Albania, de desertări de ofițeri și soldați la revoltați.

Dacă lucrurile se vor complica și mai rău, cine știe ce soartă va fi hotărâtă Turciei! Dar un lucru este clar, că guvernul tinerilor turci, a făcut o mulțime de greșeli, iar în prezent, ocupat cu potolirea mișcărilor interne, cari sunt rezultatul greșelilor guvernului, a lăsat cam în voia soartei Africa și războiul, și soarta este de data asta de partea Italiei.

I. T. Alian.

Dificultățile externe ale Franței.

Raporturile anglo-franceze și franco-germane.

Primul-ministru francez, d. Poincaré, făcând o expunere a situației politice externe a Franței, a manifestat mult optimism. Nu-i nici un punct negru pe orizont, care să poată provoca neliniștea Franței. Dacă indirect se vădese simptome îngrijitoare, ele aparțin situației internaționale și sunt deopotrivă amenințătoare pentru toate marile Puteri.

Raporturile directe ale Franței cu fiecare stat în parte nu lasă nimic de dorit sau sunt într'un stadiu de bună îndrumare. Așa sunt relațiile cu Spania, care nu va întârzia să adere în mod definitiv la propunerea franceză pentru aranjarea diferendului marocan dintre cele două țări. Legăturile cu Germania sunt normale, căci toate dificultățile cari le stângeneau au fost înlăturate prin acordul marocan.

În ce privește raporturile cu Rusia și cu Anglita, cu țara aliată și cu țara amică, ele sunt excelente. Rusia e mai mult decât ori când credincioasă pactului care o leagă de Franța. Anglita dă mereu dovezi de dorința sa sinceră de a-și lega tot mai mult interesele de cele ale Franței; ea examinează chiar posibilitatea unei apropieri mai strânse de Republică, gândindu-se la transformarea înțelgerii cordiale într-o alianță declarată și formală.

Deci, nici o grije pentru Franța: bazele politice sale externe sunt solide și, de altfel, ea e pregătită ca să nu fie surprinsă de evenimente.

Neîndoios, cuvântul unui prim-ministru își are greutatea lui. Dar, din nefericire, el nu-i o cumpănă dreaptă pentru cercetarea obiectivă a faptelor.

Căci, în realitate, situația nu-i așa de clară și de senină cum o prezintă primul-ministru. francez.

E o criză internațională, care nu îngăduie acest optimism; sunt unele fapte turburătoare, cari contrazic cuvântul de pace al dlui Poincaré.

Aceasta e atât de adevărat, că majoritatea presei franceze nu-și poate ascunde o pornire de neliniște, de teamă, de îndoială.

Văzute superficial, raporturile franco-germane și franco-engeleze pot să apară cordiale; ele pot păstra chiar acest caracter ca o formalitate necesară, ba chiar indispensabilă; dar aceasta e numai aparența.

Franța e convinsă că Germania îi urmărește cu ochi răi și gând rău toate mișcărilor și stă la îndoială asupra sincerității prieteniei engleze.

Încă de când lordul Haldane, fost ministru de război al Anglita, a fost la Berlin pentru a încerca să puie bazele unei apropieri anglo-germane, presa franceză a început să dea alarmă că Franța, e pe cale să fie păcălită și să rămână izolată.

Firește, înțelgerile și alianțele dintre două sau mai multe Puteri nu interzic și împiedecă acorduri lăaturalnice, dar francezii voiau să speră că Anglita, dacă va încheia vreodată un acord, n'o va face în nici un caz cu Germania.

E doar lămurit că între Germania și Anglita domnește o rivalitate excesivă în ce privește supremația pe mare; că interesele esențiale ale acestor două țări sunt diametralmente opuse, căci, dacă Anglita n'o fi visând să fie stăpâna Europei, Germania năzuiește să-și întindă trupul pe întregul continent european.

E poate încă în amintirea unora că se răspândiseră acum doi ani niște cărți poștale, cari reprezentau Anglita ca o colonie germană.

Și apoi, Anglita arătase, în cursul conflictului franco-german pentru Maroc, că nu înțelege să îngăduie Germaniei să se compromită interesele Franței după bunul ei plac și, după destăinuirile căpitanului Faber, numai faptului că în acel moment Anglita n'a fost pregătită se datoră că nu și-a îndreptat flota spre Germania.

Iată de ce francezii și-au făcut iluzia că Anglita nu va avea cu Germania, niciodată, alte relații decât cele necesare pentru menținerea statului quo european. Dar decepția le-a fost foarte gravă când au constatat că Anglita caută, ca cea dintâi, să creeze o prietenie anglo-germană.

E adevărat că tratativele lordului Haldane la Berlin n'au dus la nici un rezultat; că, în definitiv, nu s'a precizat nici un element al acordului posibil dintre cele două țări, dar nici Anglita, nici Germania n'au renunțat la noui tratative, la noui încercări de apropiere.

Pentruca discuțiunile să se poată urma cu mai mult teme și cu mai multă liniște, Germania trimite la Londra ca ambasador pe diplomatul care se bucură în toată Europa de mai multă vază și autoritate: pe baronul Marschall von Bieberstein. Misiunea acestuia e precisă: va căuta să înfrângă influența Franței și, dacă va fi posibil, să atragă Anglita în grupul triplei alianțe.

Se afirmă că faptul plecării lordului Haldane, care a început tratativele la Berlin dela ministerul de război, ar fi un indiciu că Anglita s'a resgândit și că sarcina baronului Marschall

nu va mai fi așa de ușoară cum se credea, dar această părere nu se bizue pe nici o bază serioasă. După cum obsearvă un ziar german, lordul Haldane nu e guvernul și ori cine altul poate continua opera începută de dînsul.

Pe de altă parte, se spune că un acord anglo-german n'ar putea să se refere decât la chestiuni coloniale. E necesar ca Anglita să obție concursul Germaniei, care dispune încă de o influență hotărâtoare, în Turcia, pentru a putea să-și anexeze în mod formal Egiptul. Chestiunea căii ferate din Bagdad și aceea a golfului Persic, cari sunt de fapt chestiunea împărțirii Asiei mici între Anglita și Germania, trebuie de asemenea să fie aranjate în bună înțelegere între cele două țări.

Prin urmare, un acord anglo-german n'ar fi deloc uimitor și nici supărător pentru Franța.

Fără îndoială, dacă acest acord are pur și simplu un caracter colonial. Dar nu-l are. Germania nu vrea să facă treaba pe jumătate; vrea totul sau nimic, știind forate bine, altminteri, că Anglita are mai multă nevoie de concursul ei decât dânsa de cel al Anglita.

Prin urmare, tratativele pentru o apropiere anglo-germană vor urma la Londra. Cum se vor sfârși? Poate că, la urma-urmei, nu cu o înțelegere, dar până atunci presa franceză are cuvânt să fie îngrijită și să nu adere deloc la optimismul primului-ministru d. Poincaré.

Dar nu numai din partea Anglita, ci și din partea Rusiei, Franța nu stă mai bine.

Cu toate că o ține în friu pe cât poate, Rusia nu-și poate înfrîna ipocrizia firească, pornirea sa instinctivă spre echivoc și șantaj.

Nu mai în cursul acestui an ea a cochetat cu Austro-Ungaria și cu Italia, adică cu două din puterile triplei alianțe. Când Franța i-a cerut să păstreze o desăvârșită rezervă față de Viena, ea a răspuns încheind cu aceasta un acord, sub cuvântul că în acest moment se dospește chestia balcanică și că această chestie o interesează prea mult ca să nu ia măsuri din vreme pentru o eventuală împărțire a Turciei și un eventual nou echilibru în Balcani.

O fi așa, dar Franța, cerîndu-i neutralitatea, nu voia s'o înlătore dela presupusa masă bogată ce se pregătește, ci numai să zădărnicească complicații din acelea cari eternizează războiul italo-turc.

De altfel, al doilea răspuns al Rusiei a fost că a încercat să facă presiuni asupra Turciei în favoarea Italiei și că a stabilit chiar cu Italia o înțelegere pentru un atac simultan asupra Turciei, atac care nu s'a realizat din cauze străine de voința Rusiei și, se spune, din cauza intervenției energice și urgente a Franței, care prinse de veste că s'a pus la cale un acord ruso-italian.

Pentru Franța, alianța cu Rusia e mai mult o povară. Dar o suportă pentru că ea reprezintă totuși o contragreutate în cumpăna intereselor triplei alianțe. Nu va fi o alianță fidelă, dar speră că aceeași atitudine o va avea și față de celelalte Puteri, astfel că, făcându-și numai interesele proprii, nu va cauza dezagrame și prejudicii Franței.

Așa se prezintă, astăzi, situația externă a Franței; așa reese ea din documentele presei internaționale.

Optimismul convențional al primului ministru francez nu schimbă nimic din această realitate rece și apăsătoare.

I. S.

! S'a deschis !

Müller I. és Fia

stabiliment colector de fabrică, vâpsitor de pânuri, curățitor chimic și spălătorie de rufe cu aburi.

Arad str. Weitzer János nr. 7. (Noul palat gr. cat.)

Totfelul de haine pentru bărbați, femei și copii se curățesc pe cale chimică, ori se vâpsesc. Albiturile devin albe ca zăpada. — Se primesc albături pentru călcat.

Din România

Căsătoria prințului moștenitor bulgar cu principesa Elisabeta a României. În presa europeană continuă versiunile despre o întrevvedere a regelui Ferdinand cu regele Carol și despre căsătoria prințului moștenitor bulgar cu principesa Elisabeta a României. Iată de pildă o știre pe care o cetim în „Le Jeune Turc”:

„Se telegrafiază din Viena: — Se atribuie aici o importanță deosebită vizitei regelui Bulgariei la regele României. Se asigură aici că, în cursul acestei vizite, se va proceda la un schimb de vederi mai vaste asupra politicii balcanice a celor două state. Această apropiere între Bulgaria și România se va sfârși, după toate probabilitățile, prin logodna prințului moștenitor al Bulgariei cu fiica prințului României”. În cercurile guvernamentale nu se confirmă nici vizita suveranului bulgar la suveranul român și nici proiectul de căsătorie între prințul Boris și principesa Elisabeta.

Catastrofa aviatică din România. Păreră dlii maior Macri, comandantul școlii de aviație, e că accidentul se datorește unui defect al cârmei de ridicare și coborîre. Cârna aceasta opunea oarecare rezistență la ridicare. Fără îndoielă că locotenentul Caranda, în dorința de a se înălța cât mai sus, a căutat să ridice cârna forțându-o cu violență. Din această cauză aparatul a cabarat și așa se și explică tendința pe care o avea în momentul accidentului de a se înălța. Caranda observând greșala făcută, trebuie să fi încercat readucerea cârmei în jos. Se vede însă că comanda nu mai funcționa și atunci a încercat să facă virajul la stânga cu dorința de a se coborî. Aparatul pierzându-și însă echilibrul, s'a răsturnat.

Versiunea că motorul ar fi cauza, nu poate fi susținută, deoarece martorii accidentului afirmă că motorul a funcționat până în momentul căderii. Acestei cauze se datorește de altminteri violența căderii și distrugerea completă a aparatului. Cu același aparat au mai făcut sboruri dnii locot. Chișcăreanu din compania de aerostație, lt. Pârvolescu din artilerie și sublocot. Al. Popescu din pioneri.

Dl maior Macri, comandantul școlii de aviație dela Cotroceni, a făcut un raport asupra acestui incident mortal și l-a adresat ministrului de război, propunând totodată înaintarea bravului ofițer. D-sa a mai luat hotărîrea ca locul unde s'a întâmplat nenorocirea să fie însemnat, pentru ca acolo să se ridice un monument. În mormântarea regretatului locotenent Caranda se va face probabil poimâne cu o deosebită pompă. Dl locotenent Const. Foteșcu, care, după cum am arătat, a alergat printre cei dintâi în ajutorul nefericitului locotenent Caranda, a declarat următoarele:

„Privisem cu cea mai mare băgare de seamă la sborul locotenentului Caranda și fusesem îngrozit în ultimul moment când l-am văzut prăbușindu-se. Chipul cum a căzut m'a făcut să fiu sigur că aviatorul trebuie să fie mort. Am alergat totuși spre el. Fața îi era crăpată de motor, care-i căzuse peste cap, iar în frunte îi era înfiptă o aripă a mașinei.

Am dat la o parte motorul și sfărîmăturile aparatului și priveștea pe care am avut-o înaintea cohilor n'o pot numi decât groaznică. Capul nefericitului ofițer era spăimântător de mutilat și înota într'un lac de sânge.

Am anunțat imediat „Salvarea”, spitalul militar, ministerul de război și Comenduirea. După puțin timp, corpul lipsit de viață a fost ridicat și dus la spitalul militar. Locotenentul Gh. Caranda s'a născut la 11 Aprilie 1884. La 1906, luna Septembrie, a intrat în școala militară și la 1 Iunie 1908 a fost avansat sublocotenent în arma infanteriei. Acum opt luni, făcând parte din reg. 37 Botoșani, a fost detașat la școala de

aviațiune militară dela Cotroceni, când și-a luat brevetul de pilot. Cu ocaziunea zilei de 10 Mai a fost avansat locotenent. El domiciliat în Capitală, la institutul medico-militar. Nefericitul locotenent are familia sa în Iași, unde s'a și născut.

Acum câțva timp, nefericitul Caranda a trimis colegului său Adamovici fotografia sa, pe dosul căreia scrisese:

*Dlui locot. Adamovici,
din aviație*

Loco.

Celuia care luptă pentru aceiaș mare și sublimă idee, împărtaşind aceleași primejdii.

Coleg, Caranda.

Examenul principelui Carol. Conform dorinței regelui și consfățuirii dlui general Perticari (guvernorul principelui) cu profesorii obișnuiți ai principelui, s'a fixat definitiv examenul de săvârșit al studiilor secundare ce va trece principele Carol la finele lunii acesteia. Principele va trece un examen de maturitate conform regulamentului în vigoare pentru absolvirea liceului real. Cum principele a făcut și unele studii clasice, va mai face probe și din limba latină și filozofie. Iată programa examenului:

26 Iunie p. m. compoziția în scris la limba română.

27 Iunie a. m. Lucrarea în scris din Șt. fizico-chimice și naturale. După prânz: Traduceri scrise și orale din limba germană și limba latină.

29 Iunie a. m. Disertația și colochiu din filozofie. Examenul va fi trecut în prezența familiei regale. Regele se interesează în deaproape de examenul principelui și ține să fie în curent cu probele scrise și va azista la probele orale. Comisia examinătoare este constituită din profesorii principelui d-nii: Adamescu, Blümel, M. Dumitrescu, Escouffier, Bogdan-Ionescu și Murgoci sub președinția dlui Lițica.

Cronica externă.

Tratatul franco-spaniol. În cercurile guvernamentale franceze se vestește, că tratativele cu Spania în chestia despăgubirii teritoriale s'a ajuns la o înțelegere. Spania ar ceda Franței teritoriul din sudul Marocului, care i-s'a fost asigurat ei prin contractul din anul 1904. În nord însă guvernul spaniol voiește să-și mențină pretenșiunile sale strategice. Trebuie luat în considerare, că teritoriul din sudul Marocului e în cea mai mare parte pustietate și are o valoare numai partea dela țărnuțul mării și portul Ifri. Acest port și țărnuțul Spania voiește să le aibă pentru sine. Cea mai mare dificultate o face chestia protectoratului în zona spaniolă. Guvernul francez accentuiază în declarațiile sale faptul, că diplomații ambelor state intenționează înființarea unui califat. Califul va fi investit cu puterea unui sultan și va reprezenta legătura între autoritatea morală a maghzen-ului și administrația spaniolă.

Spania voiește de sine înțeles, că numirea califatului să fie dreptul guvernului spaniol, Franța iarăși dorind ca autoritatea șerifului să fie menținută nu voiește nici decum să primească punctul de vedere al guvernului spaniol. Cu privire la orașe încă sunt dificultăți. Internaționalizarea Tangerului nu e nici decum așa ușor de rezolvat, deoarece în acest oraș spaniolii sunt în număr cu mult mai mare, decât toți ceilalți supuși ai altor state europene laolaltă și trebuie luat în considerare, că sunt acolo foarte mulți englezi. Rolul Angliei în tratative însă a fost fals explicată. Guvernul englez dorește în mod sincer, ca între Franța și Spania să se ajungă la o înțelegere; unicul interes ce îl are e că țărnuțul Africii din fața Gibraltarului să nu fie nici a

unei puteri mari, iar din punct de vedere economic Tangerul să fie internațional. Chestiei răscumpărării Anglia nu-i dă nici o importanță, dar de aceea totuși dorește rezolvirea ei cât mai în grabă.

O apropiată conferință europeană. „Indépendance belge” rezumază o scrisoare din Sofia apărută în „Birjewskia Wiedomosti” și continuând impresiile lui Daneff, președintele camerei bulgare culese în Rusia.

Vizita lui la Petersburg a avut trei scopuri: întâi să invite familia imperială la serbările bulgare, unde să fie invitați și regii Serbiei, României, Muntenegrului. I-s'a răspuns că aceasta e imposibil, deoarece ar avea un caracter de sfidare la adresa Turciei. Al doilea, să propuie o apropiere prin căsătoria între curțile Bulgară și Rusească. Ideea aceasta a fost aprobată dar amânată, prinții respectivi fiind prea tineri. Al treilea scop era să aștepte gândurile Rusiei privitor la Balcani deoarece Bulgaria crede că e aproape timpul când va trebui să se apere. Bulgaria a primit statul să stea liniștită așteptând hotărârea conferinței europene. „Indépendance belge” deduce de aci că conferința e foarte apropiată în întrevvedere dntre țară și împăratul Wilhelm. „Indépendance” adaugă că așa se explică întoarcerea regelui Bulgariei spre Austria și Germania. Ca diplomat abil el și-a asigurat bunăvoința lor în apropiata conferință.

Cronica științifică.

Instrumentele sismologice.

„Scire est mensurare”. A ști însemnează a măsura. Principiul valabil pentru toate științele fizice, la cari aparține și sismologia.

Precum lungimea o măsurăm cu metrul, timpul cu ora, valorile cu aurul: astfel cutremurele de pământ se măsoară cu „sismo” — sau „tromometrul”. A le măsura însemnează a le determina matematiceste. Și pentru a le analiza astfel, trebuie întâi să le vezi, să le observi, să le înregistrezi. A vedea, a observa și a înregistra un fenomen natural nu e unul și același lucru. Înregistrarea cutremurelor se face cu aparate speciale.

a) în mod „mecanic”, în care cas aparatele se numesc „sismografe”;

b) în mod optic, adică „fotografic”, în care cas aparatul corespunzător se numește „sismoscop”.

Avem dar sismografe și sismoscoape.

În principiu, toate aparțin tipului „pendular”. În construcție, se deosebește un sismograf de altul, ca locomotiva unui tren expres de locomotiva unui tren vicinal, ori ca ceasul de părete al unchișului Alexandru de cronometrul unui observatoriu astronomic. Numărul instrumentelor e remarcabil. Prin 1897, Dr. R. Ehlert, în tesa sa clasică: „Zusammenstellung der wichtigsten Seismometer” (125 pagini, cu 91 figuri) amintea vre-o două sute. Navarro-Neumann S. J., directorul stațiunii sismologice din Cartuja (Granada Spaniei), în al său „Aperçu des instruments le plus usités en sismologie” (Bulletinul societății belgiane de astronomie, 1909 pag. 295—326) mai adăoge vr'o șasezeci. Până astăzi ar fi deci peste 260. Adevărat, că cele mai multe nu au depășit stadiul de simple încercări, ba chiar de proiecte, în mare parte abandonate ulterior. Ba și în numărul restrins al celor rămase abia se află câteva, de valoare bine constatată. Aceste le am în vedere în șirele de față.

La fiecare cutremur deosebim oscilația solului din jos în sus: componenta verticală și oscilația orizontală.

Conform acestora, se construiesc și sismo-

„Să nu vinzi scump, dar să târguești ieftin”.

Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar
**mobile frumoase, ieftine
și bune**

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț.

grafele. Unele servesc la studierea mișcărilor orizontale, altele, pentru studierea mișcărilor verticale.

Sismografe pentru mișcările orizontale.

Cele mai usitate aparțin tipului „pendular”, din care există trei specii: „vertical, orizontal și întors”.

Penduli verticali constau din o masă grea, suspendată cu ajutorul unui fir flexibil și provăzută cu un sistem de levatoare multiplicatoare, cari se termină în stiluri ușoare de metal, ori de sticlă.

În fața stilurilor se află câte-un cilindru cu hârtie afumată (cu fum de petrol, de gaz, de oleu, de lemn, de benzină etc.) și pus în mișcare cu un aparat de orologerie. Hârtia poate fi și albă, în care cas stilurile noartă mici tocuri cu cerneală de anilină. Dar înregistrarea cu cerneală e mult mai anevoioasă și migăloasă, decât cu stilul curat pe hârtie afumată.

Motorul de orologerie desfășură hârtia de pe cilindru și totodată o deplasează lateral cu câțiva milimetri la fiecare învârtitură a cilindrului. În acest mod se împiedecă suprapunerea diferitelor spirale trase de stil.

Tot asupra fășiei de hârtie acționează câte-un stil dela un cronograf, imprimând ritmic minutele de timp. Cu acest mijloc se constată timpul, în care se ivește un cutremur.

Stilurile dela pendul inscriu mișcările solului descompuse în două direcții: nord-sud și răsărit-apus. Excepții pot fi, în circumstanțe speciale, atârnoate de localul instalațiunii.

Când nu tremură nimic, nici solul, nici suportul, nici pendulul: stilul inscriptor trage linii drepte și echidistante, dacă nu le curbează încâtva schimbările de temperatură.

Din contra, când pământul tremură, liniile arată danteluri, adică sinusoide, zig-zaguri, mult-puțin regulate, atât sub raportul deviațiilor dela linia dreaptă cât și al ritmului mișcării, al perioadei. Întreg desemnul constituie o „sismogramă.”

Lungimea pendulilor verticale este în mod necesar limitată de condițiile localului. Cele mai lungi sunt de 25 metri, ca sismometrograful din Catania (Sicilia). Perioada completă de oscilație, exprimată cu aproximație suficientă prin formula $T_0 = 2L$, nu trece de 10 secunde.

Aproape toți pendulii verticali existenți sunt de construcție italiană. Unii derivă din sismometrograful fraților Brassart din Roma. Alții din microsismograful (aparat pentru înregistrarea cutremurelor mici) profesorului G. Vicentini din Padua. Italia posedă multe instrumente de aceste. Apoi Germania, Austria, Ungaria, Serbia. Alt model este al profesorului Agamennone, directorul observatorului geodinamic din Rocca di Papa. De aceste se află în Italia; apoi în Atena, Kalamata, Chalkis, Zante și Egion; Barcelona și Smirna.

La observatorul Rocca di Papa este un microsismometrograf Agamennone de 1500 kg. și un altul în Pavia, de 2000 kg. — Scriu pe hârtie afumată.

Pendulul cel mai greu se află la institutul geofisic din Göttingen. Cântărește 17000 kg. Un al doilea și mai mare fu instalat la observatorul de pe Vesuv, condus de regretatul și întrepidul profesor R. Matteucci.

Pendulul din Göttingen, format din un cilindru colosal, umplut cu barită, cu ajutorul levatoarelor multiplică mișcarea solului până la 2200 ori. Un amortisor cu aier comprimat împiedecă oscilația liberă a masei. Perioada relativ mică, de 1.5 sec., nu este potrivită pentru înregistrarea telesismelor (cutremurelor depărtate). Totuș surprinde și fenomene de aceste. Astfel a înregistrat pe cel din 4 Aprilie 1905, care a costat viața la mii de persoane în Kangra și împrejurimi. Poate indica, foarte lămurit, activitatea unei mari uzini electrice, ce se află la $2\frac{1}{2}$ km. dela institutul geofisic. De asemenea a dat la di-

stanța de 600 km., sismograma exploziunii unei pulberării din Besancon.

Alt model este al lui Cancani. Scrie pe hârtie afumată. De aceste se află în Italia, apoi la observatorul Fabra din Barcelona și unul în Tiflis.

Penduli întorși. — Se mai numesc și „astatici” și sunt o modifiacție genială a pendulilor verticali, făcută de profesorul Wiechert.

Un fus așezat cu vârful în jos și cu prisnelul în sus; o măciucă sdravănă, răzimată vertical; un ciubăr cu apă așezat vertical pe un drug de fer: vă poate face idee de pendulul întors al lui Wiechert.

Sunt două modele: unul mare, altul mic. Cel mare constă din o masă de fontă, în greutate dela 1000 la 1200 kg., une-ori și mai mult. Cel mic are numai 80—200 kg. Sunt prinse în montură á la Cardan formată din patru resorturi de oțel. Masa se află în echilibru labil. La cel mai neînsemnat tremur al solului, se hobănește ori într-o parte ori în alta, ca cetățeanul turmentat, când ese din cărciumă. Dar resorturile încârligate nu o lasă. Li surprind mișcările și prin levatoare multiplicatoare le înregistrează pe o fășie de hârtie. Dela regularea exactă a resorturilor atârno funcțiunea neescepționabilă a instrumentului.

Perioada oscilatoare este, în general, de 7—14 secunde, cu amplificare dela 80 la 250—ori. Profesorul Henry H. Riggs a montat în Harpoot, Armenia turcească, un instrument astatic foarte ingenios, de 900 kilograme greutate, 18 secunde perioadă de oscilație și 100 amplificacție, fără amortisment.

După părerea tuturor sismologilor, pendulii întorși sunt instrumente foarte bune pentru cutremurele de pământ cu epicentru nu tocmai depărtat, cari sunt cele mai interesante.

Sunt răspândite în Germania, Austria, Italia, Chile etc.

Costă vr'o 2300 mărci, în construcția firmei G. Bartels din Göttingen.

Casa Spindler și Hoyer, tot din Göttingen, construiește aparate mai mici, cu preț redus.

Penduli orizontali. — Dar sismografele cele mai răspândite sunt pendulii orizontali. Închipuiți-vă o ușă, ori o poartă, fixată cu două țitini, de uștiorul ori stâlpul ei. Ușa, ori poarta, deschisă, numai atunci rămâne liniștită, când țitinele îi stau perfect verticale. Atunci se află în echilibrul indiferent. Când numai ceva s'ar mișca stâlpul, ori uștiorul; poarta, ori ușa, se închide imediat.

Un drug orizontal, provăzut la capăt cu o masă grea și cu un stil inscriptor, fixat convenabil în două puncte ale unui stâlp, ne dă pendulul orizontal.

Deosebim trei specii, după modul de suspensiune:

1° un suport rigid cu puncte ori cavități, în cari se fixează aparatul. Astfel sunt sismografele R. Cancani, R. Stiattesi;

2° o suspensiune și un razim. Astfel sunt Omori, Omori-Bosch, Omori-Alfani.

3° În fine, cu două fire, din cari firul inferior este înlocuit în unele modele, prin o lamelă de oțel. Aceștia sunt pendulii bifilari Zöllner, Wiechert, Hecker, Mainka etc.

Nu e locul potrivit aici, să le descriu pe toate. Pentru orientare adaog, că R. Cancani, R. Stiattesi, călugărul Guido Alfani sunt sismologi italieni. Dr. F. Omori e profesor la universitatea din Tokio. — Bosch e constructor de sismografe în Strassburg. Sismografele Omori, și Omori-Bosch sunt răspândite mai ales în Japonia și colonii. Ba Omori-Bosch se află și în stațiuni ruse, austriace, brăciliane, canadiene, spaniole. Alte Omori-Bosch, modificate încâtva de profesorul Hecker, se află în Bruxelles, în Davos (Elveția) și în alte stațiuni.

Sismograf escelent constituie pendulul orizontal de două componente al junelui dar savan-

tului sismolog Dr. C. Mainka, dela stațiunea sismologică imperială din Strassburg.

Dintre sismografele fotografice remarc sismoscopul profesorului englez Milne; apoi sismoscoapele sistem:

Rebeur — Ehlert;

Rebeur — Hecker;

Zöllner (bifilar).

Toate aparțin la pendulul orizontal.

Aparatele Milne sunt răspândite în Anglia și colonii, grație stăruințelor „Societății Britanice pentru înaintarea și răspândirea științelor”.

Aparatul Rebeur—Hecker a permis profesorului Hecker din Potsdam să facă studii foarte importante asupra acțiunii deformatoare a Soarelui și a Lunei asupra scoarței globului terestru, după cum am arătat pe larg altă-dată. („Gazeta Transilvaniei”; 1910 Nr. 108).

Sismografe pentru mișcările verticale.

Componenta verticală a cutremurelor se înregistrează mai greu. Îndeosebi a cutremurelor depărtate și relativ slabe.

Aparatul cel mai răspândit, sub acest raport este „microsismograful universal” al profesorului italian P. Vicentini. E construit din o masă de vr'o 50 kg. și un puternic resort de vagon. Amplifică de 90—200-ori. Perioada 0.8—1.2 secunde.

Alte aparate, pentru componenta verticală, a născocit profesorul Wiechert. Le construiește casa Spindler și Hoyer din Göttingen. Modelul cel mare e format din o masă de 1300 kg. și 8 resorturi de oțel. Perioada 4—5 secunde. Amplificarea 160—200-ori. Instrument magnific, dar nu atinge perfecțiunea pendulului astatic (Intors), inventat tot de Wiechert.

Sismografele pentru macrosisme.

Aparatele pentru înregistrarea cutremurelor mari trebuie să fie robuste și de amplificare mică ori zero. Un tip destul de frumos este al profesorului Agamennone, construit de L. Fascianelli din Roma.

4 Iulie 1912.

Gavr. Todica.

Pentru frații rămași pe drumuri peritori de foame.

Glasul de desnădejde al fraților noștri înundați, a găsit răsunetul ce se cuvine în masa vecinic gata la jertfă a publicului nostru român.

Toate sufletele nobile, toate inimile simțitoare se grăbesc a-și trimite obolul lor mântuitor, pentru că niciodată cauză mai demnă de jertfă nu a solicitat dărnicia cuiva.

Este în joc existența a mii de frați de ai noștri, care pier de foame și de lipsă de adăpost.

Semnălând pilda generoșilor donatori de până acuma, rugăm toată suflarea românească de pretutindeni să-i imiteze, pentru că este nevoie de ajutorul tuturor spre a se acoperi marele gol, lăsat de cumplitul dezastru.

Fără de o asemenea pildă de solidaritate zădarnică va rămânea speranța noastră de a contribui la ușurarea soartei lor.

Facem deci încă odată apel la toți românii și la toți oamenii de inimă; rugăm săracii și bogații să ne trimită obolul, scăpând din ghiarele morții atâtea zeci de mii de suflete capabile de a munci și de a desvolta energia națională.

Sumele se primesc la adm. „Românul” Zrinyi utca Nr. 1. Arad — Ungaria.

La administrația ziarului nostru au mai intrat următoarele contribuții:

FILIALA DIN ARAD,

Bulevardul ANDRÁSSY n-rul 20.

(Palatul Fischer Eliz)

a BAZARULUI DE DANTELE din Budapesta

va aranja

Vânzare ocașională

pentru vânzarea

Mătăsurii cor. 1-16; materii de dantele dela 48 fileri în sus; dantele dela 2 fileri în sus; Maideire dela 94 fileri în sus; ciorapi de muolin de mătăsă dela 85 fileri în sus; resturi de dantele cu preț scăzut de 50%.

Transport	5822.54
Doara Tincuța Popu, Năsăud, pt. nenorocirii din Solnoc-Dobâca	4.—
Oficiul parohial gr.-cat. Futac, pt. nenorocirii	7.84
Ionasiu Petru Timișoara, pt. nenorocirii din Cebza	5.—
pt. nenorocirii din Macedonia	5.—
Antoniu Mocsonyi de Foen, Bulci pt. nenorocirii din com. Caraș-Severin	500.—
pt. comunele Cebza și Macedonia	200.—
Familia de Mocsonyi, Capolnaș, pt. nenorocirii din com. Caraș-Severin	500.—
pt. nenorocirii din Cebza și Macedonia	200.—
Total	7244.38

CRONICA ȘCOLARĂ

Din durerile învățătorilor.

Un străin nedepins cu mersul lucrurilor din țara aceasta, auzind de modul cum sunt salariați încă și azi unii dintre învățătorii noștri, ar rămânea înmărmurit și nici nu i-ar veni să creadă astfel de lucruri; căci, ce e adevărat, e foarte curios acest mod de salarizare: Unii sunt salariați cu plată după legea școlară din anul 1907 având ca plată fundamentală 1000 cor., iar alții sunt remunerați și în timpul de față cu un salariu de 600 cor., ca și când nu unul fiecare ar presta aceeași muncă.

Legea școlară din anul 1907 a venit ca și un trăsnet asupra școlilor noastre, aflându-ne în cea mai deplină desorientare și o mulțime de școli au fost închise, iar învățătorii parte trimiși în pensie, parte lăsați pe drumuri expuși celei mai negre sărăcii, după ce și-au jertfit o parte din viața lor în ogorul culturii naționale.

Ne aflăm iar în pragul ridicării salarelor învățătorescilor. Intregă învățătorimea din țară e pusă în mișcare, cerind cu tot dreptul îmbunătățirea salarelor.

Datoria statului e ca să ajute comunitățile bisericesti în susținerea școlilor. Fiecare e în clar înșă cu bunăvoința ce o arată statul față de școala confesională română; deci datoria fiecărui român bun este, ea, încă la timpul său, să se îngrijească a veni în ajutorul școlii, care este conservatoarea limbii și a simțământului național. Fiecare să aibă înaintea ochilor, că pierzând școala am pierdut și biserica, căci școala este cel mai puternic mijloc de conservare a biserice. Să lăsăm la o parte frazele: „suntem săraci și nu avem de unde mai jertfi”. Mai bine să ne lipsim de ori ce, dar pentru școală trebuie să avem. Pururea să ne fie înainte deviza: „școala este arma viitorului” și „prin școală la lumină”, căci în lupta acestei vieți numai acea națiune iese învingătoare, care posedă mai multă cultură, căci cultura înseamnă supremație și putere, dar înseamnă și bunăstare și fericire.

Soartea și viitorul mândru al neamului românesc din această patrie atârnă dela școala confesională română. — Ca școala română să poată exista și împlini chemarea sa, trebuie arătată mai multă jertfă și interes ca în trecut, căci o națiune nu poate fi mare, nu poate fi o națiune, dacă indivizii din cari se compune nu știu să se jertfească pentru o idee, pentru un principiu, pentru ceva, care e mai presus de materie.

Viitorul și sufletul unei națiuni sunt strins legate de vrednicia învățătorilor; în mâna învățătorilor este pus viitorul neamului românesc, cuvîne-se deci, ca cu cea mai mare atențiune să fie ascultați și ei, iar noi cu iubire și gata de jertfă să ne silim a le ușura greaua sarcină de luminător.

Este din cale afară trist, că încă și azi mai există comune unde învățătorul este salarizat cu o plată de 600 cor. pe an.

Aceasta arată lipsa de interes din partea superiorităților noastre și lipsa de cultură la poporul român; pentru că nu trebuie uitat, că cultura unui popor în multe privințe, depinde dela măsura în care își știe preții învățătorii. Durere, dar la poporul nostru, care și azi mai plătește învățătorii cu 600 cor. nu s'ar putea observa, că ar ști preții pe învățător și munca prestată de dânsul; iar inteligența noastră — onoare excepțiu-

nilor, cari sunt de tot puține — cu toate își bate capul numai cu școala și învățătorul român nu.

În ziaristica română nu așli vre-un articol scris în care cineva să se entuziasmeze pentru școala ori învățătorimea română decât iar numai învățător.

E timpul suprem ca cei chemați — cari sunt toți începând dela vâdică până la opincă câți se numesc români — să se intereseze mai cu căldură față de școală și învățător și fie siguri, că acesta văzând iubirea și spiritul de jertfă de care este încunjurat va lucra cu zel înzecit pentru luminarea poporului în serviciul căruia este pus. — Văzând însă, că în munca lui nu este sprijinit și ajutat de nime, ba încă la răstignirea lui se servesc piroane chiar și din partea acelora, cari au datoria atât morală cât și națională, ca să-l apere — să nu ne prindă mirarea, că îl vedem pe bietul învățător trăgând la carul și scăldându-se în apele străinilor.

Dacă astfel sunt tractați învățătorii să nu ne mirăm de loc, că lipsa de învățători se resimte în toate părțile și numărul elevilor preparandiali, cari au să întregescă rîndurile învățătorimei, din an în an scade, iar din lipsa de învățători numai în metropolia gr.or. — a Sibiului stau închise 150—200 de școli românești.

Cu timpul vom ajunge acolo, că nici un tânăr român nu se va mai aplica pe cariera de învățător, ceea ce să ferească Dumnezeu neamul acesta, care a trecut prin atâtea încercări grele.

Implincască-și fiecare chemarea și datoria de român față de biserica și școala sa, cari sunt două puteri ce nu pot exista una fără de cealaltă și atunci fie sigur, că și învățătorul român cu drag va lucra în ogorul național și nu se va retrage de pe terenul luptei până la ultima picătură ținând sus și tare steagul pus în mâna lui, pe care îl va scoate victorios și nepătat.

Pompei Demian.

Școala diecezană de fete din Arad.

— Cu internat și drept de publicitate. —

Se aduce la cunoștința On. Public, că înscrierile la școala civilă de fete cu internat din Arad pentru anul școlar 1912—13 se vor face în zilele de 20—23 August (2—5 Septembrie) a. c., — în localitatea școlii (str. Deák Ferencz Nr. 27.)

Părinții vor proceda însă corect, dacă în scris își vor anunța fetele spre primire încă de mai înainte, îndată după publicarea acestui anunț, adresându-se în această afacere referentului dela Consistorul rom. ort. din Arad, dlui dr. George Ciuhandu, dela care se vor putea cere și eventualele informațiuni, de care ar mai avea trebuință.

Taxa pentru internat, pe întreg anul școlar este de 500 cor., în care sumă se cuprinde și didactrul școlar.

Taxa de întreținere este a se plăti anticipativ în 4 rate de câte 125 cor. și anume: la 1 Sept., 1 Nov., 1 Febr., și 1 Aprilie al anului școlar, la *Administrația casei Consistorului, în persoană sau cu poșta.*

Rata primă a taxei de internat este a se plăti înainte de înscriere.

Pentru această taxă elevele vor primi:

1. Instrucțiunea recerută pentru clasele I—IV civile, educațiune religioasă-morală, deprindere în conversația română, maghiară și germană, apoi instrucție în economia de casă, deprindere în pregătirea bucatelor, croit și cusut.

2. Locuință în odăi igienic îngrijite, provăzute cu mobile necesare.

3. Vipt întreg și anume: dejun (cafea cu lapte), prânz (2 plesc, iar Dumineca și în sărbători 3—4 plesc), ugină (cafea cu lapte) și cină (două plesc).

4. Spălat, luminat, încălzit și tot la două săptămâni baie (scaldă).

Afară de taxa de întreținere elevele interne mai au a solvi 10 cor. pentru medicină (pe întregul an), pentru care taxă elevele interne vor primi în caz de lipsă îngrijire medicală și medicamente.

Pentru instrucția de pian se plătește lunar o taxă de 10 cor. (3 ore la săptămână).

Atât elevele externe, cât și cele interne vor plăti odată pentru totdeauna la prima înscriere 6 cor. ca taxă de înscriere.

Înainte de înscriere, fiecare elevă, care vrea să fie internă, va avea să dovedească plătimea ratei din taxa de întreținere.

Tot la înscriere fiecare elevă va avea să mai plătească: pentru biblioteca școlară 1 cor.; pentru anuar 2 cor.

Taxele de înscriere, medicină, anuar și pentru bibliotecă se vor plăti la mâna *directoarei școlii* deodată cu înscrierea. Tot la directoara școlii va trebui plătită lunar și anticipativ taxa de pian.

Elevele externe vor plăti didactru 60 cor. la an, care asemenea se va solvi anticipativ, în 4 rate egale de câte 15 cor. și anume: rata I la înscrierea din Septembrie, rata a II-a la 1 Nov., rata a III-a la 1 Febr. și rata a IV-a la 1 April al anului școlar, deasemenea la mâna *directoarei școlii*.

Elevele externe, cari se inscriu mai târziu, au să plătească întreg didactrul, iar elevele primite în internat mai târziu, vor avea să plătească didactrul numai pe timpul întârzierii.

Elevele interne, cari ar absenta din internat în decursul anului din cauză de morb sau din alte cauze, — fie absentarea mai lungă ori mai scurtă. — vor avea să plătească întregă taxa de întreținere, dar numai în cazul când eleva respectivă, pe lângă toate că va fi absentat, ar putea fi admisă după lege la examen public ori privat.

Elevele cari ar intra mai târziu în internat, vor avea să plătească întregă taxa care cade pe cvartalul în care vor fi primite în internat.

În clasa I civilă se primesc eleve cari dovedesc, că au absolvat cu succes 4 clase elementare ori, în lipsă de certificat școlar vor presta examenul de primire.

În celelalte clase se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes clase premergătoare la școală de categoria școlii civile.

Absolventele clasei a VI-a elementare se primesc pe baza unui examen de primire, în clasa corespunzătoare etății lor și rezultatul dovedit la examenul de primire.

Elevele, cari se înmatriculează pentru primădată la școală, au să producă: extras de botez (din matricula bisericască), atestat școlar din clasa precedentă și certificat de revaccinare; — celelalte eleve au să prezinte numai atestatul școlar.

Fiecare elevă internă are să aducă cu sine: 1 saltea (mădrat), un covorel lângă pat, 2 perini cu 4 fete, 1 plapomă cu 2 cearșafuri de desubt (lepedee) și 2 cuverturi albe (acoperitoare de pat), 6 bucăți de rufe, schimburi din fiecare și anume: 6 cămăși, 6 camizoane, 6 pantaloni, 6 pârcechi de ciorapi, 4 rochițe, 12 batiste, 6 ștergare, 3 serviete, toate cu monogramuri proprii, apoi tacâmuri: cuțit, furculiță, lingură mare și linguriță, 2 pahare (unul pentru băut apă, iar altul pentru dinți), 1 lavor (lighian), 4 cârpe pentru șters laborul; perie de cap, de dinți și de haine; peapăn și foarfece, haină de port și 4 șurte negre, 1 palton (haină de iarnă), o pelerină vânătoare, 2 pârcechi de ghete și 1 ploier.

Afară de aceste, fiecare elevă internă ori externă, îndată dela începerea anului școlar are să se provadă cu recerutele manuale și revizite de învățământ, și cu revizitele de scris, de lucru de mână (și de muzică cine voiește).

Pentru lucrul de mână și pentru alte trebuințe se va depune la *mâna directoarei internatului* o sumă oarecare de bani, despre care se va purta socoteală.

Elevele la înscriere au să fie însoțite de părinții sau îngrijitorii lor.

În privința uniforme, care va fi modestă, se vor lua la vremea sa dispozițiuni din partea directoarei internatului, ca să fie cât de ieftină și bună.

Prelegerile se vor începe fără nici o amânare în 24 August (6 Septembrie) și dela acest termen elevele vor putea fi primite numai cu concesiune specială din partea Consistorului diecezan.

Arad, din ședința cons. dela 7/20 Iunie 1912.

Consistorul rom. ort. din Arad.

INFORMAȚIUNI

Arad, 6 Iulie n. 1912.

Sborul lui Vlaicu în Arad.

Primăria orașului Arad a încuviințat sborul lui Vlaicu pe ziua de 14 Iulie nou (Duminică). Sborul va avea loc pe câmpul de lângă pădurea Ciala, după amiază după orele 3.

Probabil că tot Duminică în 14 Iulie nou să se facă și punerea pietrii fundamentale pentru noua școală de fete, în cadrele unor solemnități cari să invedereze deplin importanța mare a acestui viitor focar de cultură în aceste părți.

Tot Duminică în 14 Iulie nou, seara la orele 9, în sala hotelului Crucea-Albă vor avea loc prestațiunile artistice ale d-șoarelor Mărioara Dima, laureata elevă a conservatorului din București, Aurelia Poparadu, eleva distinsă a aceluiaș conservator, precum și ale d-lor Const. Calmuschi, Gheorghe Cosma și Aurel P. Bănuț artiști dramatici. Programul se va publica din vreme.

In asemenea împrejurări data de 14 Iulie n. 1912 va rămânea memorabilă pentru mișcările românești din acest comitat. Va fi o grandioasă adevărată vigoare românești, aici la hotarele apusene ale românismului.

Aeroplanul lui Vlaicu este expus spre vedere publică în sala de joc a hotelului Central. Intrarea 50 filiri de persoană.

S'au făcut cele mai întinse demersuri pentru asigurarea succesului. Datoria tuturor românilor din aceste ținuturi e să facă cea mai viudă propagandă pentru ziua de 14 Iulie nou, Duminică viitoare.

— La revedere în Arad, pentru că să probăm puterea noastră de viață tuturor neamurilor din țară!

Faceți să străbată marea veste prelatindeni!

Turneul Mărcuș-Crișan-A. de Barbu, care a început sub cele mai frumoase auspicii aici în Arad, în Oradea-mare și în Alba-Iulia va continua în ordinea următoare:

In 7 Iulie la Brad, 9 Iulie la Abrud, 12 Iulie la Lăpuș, 14 Iulie la Bistrița, 16 la Gherla, 19 la Cluj, 21 la Hațeg, 23 la Sebeș, 24 la Seliște, 26 la Făgăraș și 28 la Brașov.

Orăștia a fost înlocuită cu Hațegul, după ce — cum aflăm — orăștienii n'au nevoe de concertul artiștilor noștri, lor le concertează de-a-juns muzica militară.

Congresul studenților universitari români. Studenții universitari din țară, și din țările locuite de români, cari voesc a participa la congresul studentesc care se va ține la Craiova în ziua de 1 Septembrie, sunt rugați a comunica adesiunile lor dlui Emil Diaconescu, strada Berzei 20, în București, care e secretarul centrului universitar. Adesiunile vor fi însoțite de taxa de 2 lei și cu adresa exactă a celor cari cer a participa la congres.

Studenții universitari din Craiova, sunt rugați a se întruni Duminică 24 Iunie la orele 10 dimineata la universitate, a lua cunoștință de demersurile pe cari ei trebuiesc să le facă, în orașul lor, în vederea ținerii congresului studentesc. Președinții tuturor societăților studențești, sunt

rugați a trimite în cel mai scurt timp, dezideratele pe care ei doresc a le înscri, în programul congresului ce se va ține în Craiova, dlui P. Cănel, presidentul centrului universitar din București.

Promoție. La promoția din 29 Iunie la universitate din Budapesta s'au promovat doctori în drept: Ioachim Tolciu și Victor Chirița.

Pentru fondul ziaristilor români din Ungaria. La fondul ziaristilor au mai contribuit d. Bârsan și Urs comercianți în Făgăraș cu 20 cor.

Congrua. Suma licuidată din budgetul statului pentru întregirea dotației preoților, cu 1 Iulie s'a pus deja la dispoziția conzistoriilor noastre diecezane spre a se distribui preoțimei căreia îi compete.

Cel mult până la 15 Iulie n. fie-care preot beneficiar își va putea ridica competența sa de congruă la casa conzistorului prin postă ori în persoană.

Un muzeu Eminescu... Nu de mult a avut loc în Englitera aniversarea nașterii celui mai glorios poet al ei. Din Franța, din Germania, din America numeroși admiratori ai lui Shakespeare s'au imbulzit în căsuța din Stratford — pe Avon, unde s'a născut și unde a murit omul care face cea mai multă cinste rasei omenesti. Cetitorii noștri vor găsi în numărul de față al „Cosinzenei” reproducerea unei fotografii, care înfățișază mulțimea de vizitatori cum așteaptă să le vie rândul pentru a vizita casa lui Shakespeare, astăzi transformată în muzeu.

Nu găsim nimic mai nimerit pentru nobilitatea sufletului popular ca vizetele pioșe pe cari neamurile din Apus le fac caselor sărace ori bogate, solide sau dărăpănate, unde au trăit, au răs, suferit și lucrat oamenii lor mari. Un simțământ de pietate nespūsă cuprinde sufletul celui mai ignorant, călcând pragul odărilor ilustrate de viața vre-unui om de geniu. Englezii cu casa lui Shakespeare, francezii cu casele lui Balzac și Pascal, germanii cu muzeele Goethe și Schiller, au făcut atât de mult pentru oamenii lor din popor. Vizitarea unui astfel de muzeu, îți dă dorința să cetești, dacă nu le cunoști încă, operele scriitorilor mari, să vezi tablourile pictorilor sau să cunoști viața și activitatea marilor patrioți sau căpitani, în cinstea cărora s'au amenajat aceste așezăminte. Ele sunt ca o rază de ideal în tumultul practic al vieții de toate zilele.

Și văd, închipuire, o căsuță umilă într-o stradă și mai umilă dintr'un oraș din regat. În fața ei se imbulzetse poporul, ca să-i treacă pragul. Ar fi muzeul Eminescu! Câtă nobleță ar răspândi acel interior modest, decât geniu de câtă suferință ne-ar vorbi cele câteva mobile, obiecte sau manuscrise ce s'ar aduna în urma marelui nostru poet. Din toate părțile locuite de români s'ar porni pelerinii roși spre a respira măcar câteva clipe în atmosfera sfântă odinioară de acela care a lăsat pe genul românesc. Ar fi așa de frumoasă și ușor de îndeplinit!

În acest scop de îndeplinit. Rădăce-se vre-un număr de români într-o sprijinirea acestei idei, și v'ati convinge de aceasta.

„Consânzeana”.

F. N.

Vizita împăratului Wilhelm. Inregistrasem în anul de ieri sosirea împăratului Wilhelm în Baltisc-Port unde l-a așteptat Tarul cu întreagă familia. După dejunul luat pe yachtul „Standard” cancelarul german Bethmann Holweg pe la 3 ore după amiază a trecut pe vasul „Polarnaja Svjezdara”, spre a-l vizita pe prim-ministrul rus, Kopowzew, care se afla pe bordul acestui vas. Cancelarul german a petrecut aproape o oră și jumătate la olaltă cu prim-ministrul Rusiei. La 4 ore și jumătate Tarul l-a

condus pe împăratul Wilhelm și prințul Adalbert, ca să le arete lota de linie. După aceasta s'au reîntors pe „Hohenzollern”. La 6 ore prim-ministrul Kokowzew și ministrul de externe, Sasanov au întors vizita cancelarului german Bethmann-Holweg. Sara pe bordul „Standard”-ului s'a dat un prânz de gală, la care împăratul Wilhelm a ocupat loc la dreapta Țarewnei Alexandra, iar Tarul la stânga. La dreapta dela împăratul Wilhelm au fost mare ducesa Olga, prințul Adalbert și mare ducesa Maria, iar la stânga dela Țar mare ducesa Tatjana, generalul Plessen și mare ducesa Anastasia. În față cu domnitorii erau la masă, ministrul curții rusești, baronul Trierdicks, cancelarul german Bethmann-Hollweg, prim-ministru rus, Kokowzew, ambasadorul contele Pourtales și ministrul de externe Sasanov.

În ziua următoare, Vineri, pe la 10 ore Tarul l-a vizitat pe împăratul Wilhelm pe bordul yachtului „Hohenzollern”, de unde au plecat laolaltă la țarmure ca să treacă în revistă regimentul 85 din Viborg. Împăratul german cu ocazia aceasta a fost însoțit de prințul Adalbert, cancelarul Bethmann-Hollweg, și suita cea mai intimă. Parada militară a avut succes strălucit. Împăratul Wilhelm în uniforma regimentului din Vibroy pe piept cu ordinul „Andrei”, iar Tarul tot în uniformă rusească pe piept cu ordinul „Vulturului negru” s'au dus la țarm cu o barcă mânăată cu aburi, de unde au parcurs drumul pân' la câmpul de exercițiu pe jos.

După inspecționarea regimentului împăratul Wilhelm a mulțumit trupelor în limba rusească. La sfârșitul vorbirei împăratul a fost salutat cu un „urral” de cătră Țar. După ce a adresat și Tarul câteva cuvinte trupelor împăratul Wilhelm a agrăit pe cavalerii ordului St. George. Domnitorii s'au fotografiat apoi cu trupele la olaltă și la 12 ore s'au reîntors pe bordul yachtului „Standard.”

Pentru frații din comunele inundate. Primim spre publicare următoarea: mulțămită publică. Reuniunea română de cântări din Elisabetinul-Timșorii în vederea inundărilor dezastruoase ce s'au năpustit asupra întregului Bănat, și îndeosebi asupra înfloritoarelor comune românești, Cebza, Macedonia și Petromania a aranjat Duminică în 23 Iunie st. n. 1912 un concert împreunat cu declamațiuni, iar venitul curat de 145 cor l'am destinat și trimis deja pentru ajutorarea fraților rămași pe drumuri din susnumitele comune.

În vederea scopului umanitar a intrat la cassa Reuniunii ca oferte benevole și suprasolviri următoarele sume dela marimonioși donatori:

Emanuil Ungurean și familia Radu câte 10 cor., Romul Cărăbașiu 7 cor. 60 fil., Dr. Aurel Cosma, Dr. Valerie Mezin, Dr. Crăciunescu, Dr. Roman Ruducan, Mihai Mioc, Gavril Selegianu, „Coroana” inst. de credit și economii, Stefan Toth, Liviu Magdu, Savu Stroia și fabrica de spirt câte 5 cor., Dr. Ioan Dobosan și Coriolan Baltă câte 4 cor., Ruga Romulus, Coriolan Clecaș, Jobbra Marton, Dr. Lucian Georgeviciu, Liviu Mioc și Dr. Nicoară câte 3 cor., Ioan Zăicu 2 cor. 60 fil., Nicolae Siegl, Neuhold Pál, Dr. Crăciun, Nicolae Gruia, Savu Oprea și Iacob Mărian câte 2 cor., Molnar János, Trăilă Cocotian, Grosz József, Nicolae Bălașiu, Teodor Ivkovic, Adam Toth, N. N., Milan Putnic, August Schiber, Adam Maxim, Dimitrie Petrov, Persida Stanovicu, Pavel Pavloviciu, Dimitrie Bublea, Adolf Andreieviciu, Ioachim Micșă, Trăian Pecaroviciu, Ilie Popovicu, Elena Milos, Teodor Salcă, Dr. Macavei, T. Balos, Colojoară, Ioan Balint, Hodagiu și Dr. Dimitrie Barca câte 1 cor. A. Kállay 60 fil., Eftimie Gruici 40 fil., Gh. Ioanovicu 20 fil. Dela membrii Reuniunii: Ioan Selegianu și Alex. Bălașiu câte 5 cor., Măria Bogdan și Alex. Rădmianțiu câte 2 cor., Gh. Ioanovicu 3 cor. 40 fil., Ioan Martin, Ioan Hoffer, Ilie Bugarin, Mihai Bălașiu, V. Lazarescu, Ioan Boceanu, Milan Zaharescu, I. Martin, D. Arjintariu, S. Bodrojan, I. Vodă câte 1 cor., L. Stanovicin, N. Brassovan și V. Arjintariu câte 50 fil. Primească marimonioși donatori și pe această cale, cele mai călduroase mulțumiri, transmise prin noi din partea nenorociților ajutoari. Pentru comitet: Liviu Magdu președinte, Alexandru Bălașiu secretar, Ioan Selăgian cassar.

Asociațiunea fabricanților germani de mărfuri de calitate în vederea exportului. În Düsseldorf s'a ținut de curând mai multe întruniri a unei asociațiuni a fabricanților germani de mărfuri de calitate în vederea exportului. Experiența că Germania e privită mai mult ca o țară de fabricațiune de mărfuri ieftine și proaste a dat prilejul formării acestei asociațiuni. La ea s'au asociat deja numeroase firme importante din industria fierului, oțelului și metalelor din toate părțile Germaniei.

Hoți de mărci jubilarie într'un minister. Un scandal peribil s'a întâmplat anul trecut, cu ocaziunea jubileului regelui Nichita, în ministerul de finanțe din Cetinje. O bună parte din mărcile jubilarie a dispărut fără urmă. Abia acum s'a putut da de urma făptuitorilor, în persoana a doi funcționari din minister. Paguba erariului întrece suma de câteva mii.

Amănunte complete asupra groaznicului accident de automobil din Dolj. Din ancheta pe care a făcut-o parchetul la locul catastrofei, rezultă următoarele: După terminarea banchețului dela moșia d-lui Mișu Popp, dat în onoarea d-lui Chilot, oaspeții în automobilul d-lui Nae Oroveanu și însoțiți de d. Mișu Popp, deputat, care se afla în alt automobil, au plecat noaptea spre Craiova. La cantonul Nr. 154 se afla bariera închisă. Dânsii au cerut să ridice bariera, lucru pe care cantoniereasa s'a înduplecat să-l facă, deși aștepta sosirea trenului. Cel dintâi automobil în care se afla d. Mișu Popp, a apucat să treacă peste linie. Al doilea însă în care se aflau cele cinci persoane, a fost ajuns și izbit de mașina trenului. D. Nae Oroveanu a fost apucat de botul mașinei, și târât pe o distanță de 600 de metri până în stația Pielești. Peste cadavrul lui Oroveanu se afla corpul șoferului St. Ionescu care, rănit numai, se găsea în nesimțire. Cadavrele lui Chilot și al avocatului Peroianu au fost găsite lângă mașină, groaznic mutilate. D. Iorgu Târnoveanu, d-na Oroveanu și șoferul au fost duși cu trenul la spitalul din Balș, unde au fost internați. La locul catastrofei au plecat, imediat ce au fost înștiințați, d. procuror Vernescu, prefectul județului și mii de cetățeni din localitate. Vestea acestei groaznice nenorociri a produs cea mai zguduitoare impresie.

D. Nae Oroveanu era unul din cei mai populari și mai iubiți fruntași ai partidului conservator-democrat. Un om înalt, spătos, cu o înfățișare foarte frumoasă. Nenorocitul era unul din cei mai fanatici partizani ai d-lui Take Ionescu pentru care avea o deosebită admirațiune. S'a născut în 1873 în Caracal. Era licențiat în drept dela facultatea din București. Pentru prima oară a fost ales ca deputat al colegiu-

lui al doilea de Caracal în anul 1899 iar în 1905 a reprezentat colegiul ai treilea de Dolj, arătând solicițiune pentru nevoile țărănimii. În ambele legislaturi a fost ales ca chestor al camerei. O dureroasă impresie a produs și moartea avocatului Petroianu și a conferențiarului francez Chilot.

Locul unde s'a întâmplat catastrofa e de așa natură că trenul nu putea fi zărit de nenorociții călători din automobil. O curbă și un deșis de salcâmi fac ca sosirea trenului să nu poată fi zărită nici dela câțiva pași. Astfel, șoferul a condus liniștit automobilul, iar în clipa când trecea peste linie vehiculul a fost izbit de mașina trenului cu atâta putere încât a fost prefăcut în mii de tândări.

Vestea morții profesorului Chilot a fost comunicată eri dimineață d-lui Blondel, ministrul Franței, care a dispus să se sigileze imediat camera pe care regretatul conferențiar o ocupa la hotel Bristol. D. Blondel a avut apoi o întrevedere cu d. ministru Arion, spre a hotărâ asupra înmormântării regretatului profesor. Se crede că rămășițele pământești ale lui Chilot vor fi duse în Franța. Comitetul „Acțiunii franco-române” s'a întrunit ieri după amiază la locuința d-lui Dr. Istrati, spre a lua dispozițiile necesare pentru funerariile lui Chilot. În Capitală vestea morții conferențiarului Chilot, a produs o adâncă impresie. Datorită lui a luat ființă cercul franco-român. Cu două zile înainte de a pleca la Craiova, Chilot a cerut primarului Capitalei să i se pună la dispoziție un local pentru înființarea unei școli primare de limba franceză.

D. ministru C. C. Arion a adresat prefectului de Craiova, următoarea telegramă: Teribilul accident de astănoapte îmi pricinuește o neșpusă mâhnire. Rog să comunicați familiilor Oroveanu și Petroianu cele mai sincere condolețe și vii regrete. Sper că bunul amic Târnoveanu va scăpa, i-o doresc din tot sufletul. Arătați familiei sale și dacă se poate și lui marele și afectuosul interes ce-l port. Aprob măsurile luate pentru nenorocitul Chilot. S'a prevenit legățiunea franceză și se așteaptă deciziunea familiei sale. Ordonăți o severă anchetă pentru a stabili responsabilitățile cari sunt atât de mari, căci ar trebui să atragă pedeapsă exemplară: Ministru C. C. Arion.

Mulțămită. Din incidentul trecerii la cele veșnice — în 9—22 Iunie — a preaiubitei mele soții: Ersilia Săcoșian n. Trăilă mulți s'au grăbit, parte în persoană, parte în scris a mă condola. Pentru această mângâiere le mulțumesc din adâncul inimei mele atât acelora, cât și participanților la înmormântare. Părăsându-mă prea buna mea soție în floarea vieții (36 ani) și

rămânând 4 prunci orfani, — cari toți încă sunt avizați la îngrijire de mamă, — trebuie să esclam cu prorocul durerilor, Eremia: „Toți cei ce treceți pe cale, întoarceți-vă și vedeți, de este durere mai mare ca a mea”. Grebenaf în 20 Iunie v. 1912. Sava Săcoșianu preot.

Prima ciocnire a albanezilor răsculați cu miliția. Ieri s'a dat prima luptă între răsculați și miliție, lângă Mitrovița. Albanzii au lăsat 44 de morți și peste 150 de răniți pe câmpul de luptă. Pierderile armatei sunt neînsemnate. Se prevăd pentru zilele apropiate ciocniri violente.

Necrolog. Primum spre publicare următorul anunț funebru:

Subscrișii cu inimă frântă de durere aduc la cunoștința tuturor rudeniilor, amicilor și cunoșcuților, că iubita soție, mamă, fiică, soră și cumnată Ana Moldovan născ. Olariu după grele suferințe și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului în 29 Iunie n. 1912 la 1 oră d. a. în etate de 38 ani și 20 ani ai fericitei căsătorii.

Rămășițele pământești ale scumpei defuncte au fost transportate dela capela cimiterului din Cluj în 30 Iunie n. la locul nașterii în Zlatna, unde au fos așezate spre vecinică odihnă în cimitirul comun ritul bisericii gr. cat. la 1 Iulie n. 1912. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată! Cluj, la 29 Iunie n. 1912. Mihail Moldovan ca soț. Basiliu și Aurel ca fii. Nicolae Olariu și soția Elena Corpade ca părinți. Nicolae Olar și soția Veturia Rades, Elena Olar și soțul Ioan Christa, Ioan Olar și Gația, Ioan Moldovan și soția Ana. Cristina Moldovan și soțul Petru, ca frați, surori și cumnați. Ioan Bocian, Aurelia Gația, ca nepot și nepoate.

x **Tenis-rachette, Slarenger** veritabil și alte fabricații brevetate, *minge pentru tenis, footballuri și alte articole pentru sport, cele mai elegante ridicule pentru dame și geamantane pentru călătorie, parfumerii și articole de tortelă*, cel mai mare asortiment și mai ieftin se pot procura dela prăvălia lui *Hegeđus Gyula*, Arad, bulev. Andrassy nr. 51

x **Adolf Nadler**, fabrică de oroloage pentru turnuri, *Budapesta VIII. str. Prater 2.* O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați liferează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele liferate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru.

x **Gustav Tátray** — Oradea-mare, str. Rákoczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cumpăra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

FOITA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(116)

— Urmare —

„Grăind astfel. Ex. Sa strecură în mâna căpitanului câțiva asiguranți roșii*); asta era puțin, prea puțin, desigur, dar, la trebuință, cineva putea cu aceasta să aștepte deciziunile ulterioare; dar aceasta nu-i venea la socoteală lui Kopeikin al nostru care, cu patru zile mai înainte, își zisese cu paharul în mână:

„Pensiunea, asta va veni, asta nu se regulează fără grămezi de scrieri; se va începe desigur prin a-mi număra numai decât câteva mii de ruble ca să pot, așteptând, să mă instaleze oarecum aici, să mă distrez și să-mi petrec puțin.”

„Să aștepti, să aștepti, și să mănânci pâine uscată... Asta-i greu, mai cu seacă pentru un brav care visase ciorbă de broască festoasă, ri-

nichi cu vin de Champagne, tabac turcesc, specole englezești. El coboară pe scară, închipuind îndeajuns figura unui biet dulău ciobănesc care, opărit din porunca șefului de bucătărie, se grăbește cu urechea foarte lăsată și cu coada adusă între picioarele dinapoi. Viața din Petersburg îl cuprinsese și îl pătrunsese; gustase puținul dintr'însa, iar puținul acesta avusese o acțiune puternică și promptă asupra acestei naturi voluptoase, împodobite cu un apetit de lup vor fi scumpe, voluptățile lui Kopeikin cu această redusă sumă de bani. Și notați că acesta era un om încă tânăr și bine constituit.

„Astfel închipuiți-vă pe Kopeikin trecând prin fața unui restaurant la modă; o fereastră deschisă lasă să se vadă bucătarul; un străin, un Francez, unul din desghetații aceștia cu fisionomie deschisă, încadrat într'o cămașă de pânză de Olanda, cu un șorț înainte, și, pe cap, o beretă, albe unul și alta ca zăpada; el pregătește, jucându-se par'că, niște ouă prăjite cu verdeturi fine, costite cu trufe, și mai știe Dumnezeu ce lucruri excelente.

„Mergând înainte, iată-l înaintea liniei lungi a prăvăliilor Milutin; acolo, în toate galantarele, dintre cari mai multe sunt deschise, somn și cegă afumată, de prețuri diferite, o lubeniță colosală, ieșind din fereastră ca o diligență trasă pe jumătate de sub șopron, și părând a aștepta la trecere un imbecil care să dea pe ea o sută de ruble; scurt, câți pași, atâtea lucruri de jin-

duit; pretutindeni îi lasă gura apă, iar Excel. Sa îi spusese: „Răbdare, trebuie răbdare!” Ce situație hai! dragul meu domn: de o parte, costiță, icrele proaspete, somnul, lubenița; de alta, prăjiturile acestea pline de amărăciune cari se numesc „mane”, o fi, așteaptă.

„Exasperat de emoțiile acestea: „Ași! așa! mă duc așa la comisiune, strâng pe toți șefii, și îi spurc urât!” Și el sosește în sfârșite la comisiune, mai cătrănit decât a fost v'odată un om.

„Cum, căpitane, i-se zise, tot dta? și-s'a spus mai alaltăieri...”

— Ah da! răspunde el, d-voastră ar trebui să înțelegeți că eu nu vreau să fiu un sgârșiebrânză, eu; simt trebuința să mănânc o costiță bună, să beau vin de Franța, să merg să-mi caut vre-o distracție la tetatru, ce dracu!

— D-ta ceri mult, zise șeful. Dar în sfârșit, mă rog, trebuie puținică răbdare; așteptând, vi-se dă aici mijloacele de a vă hrăni convenabil până la rezoluția definitivă pe care v'o va procura, sper., o retragere proprie a vă despăgubi de ceea ce ați suferit pentru țară. Nu-i pildă, în Rusia, ca un servitor al țarului să fi rămas vreodată fără asistență. Dar dacă numai decât, numai decât voți să măncați costite și să mergeți la teatru, ei bine, pardon, dar trebuie să găsiți singuri mijloace suplimentare, căci aici...”

(Va urma).

*) Asignați roșii de zece ruble (10 coroane).

CRONICA SOCIALA

Convocare.

Comitetul despărțământului Ținca al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român va ține în 14 Iulie st. n. a. c. o prelegere populară în comuna Ucuriș, (Ökrös) la care se invită cu dragoste frățească, toți cei ce se interesează și doresc înaintarea și cultivarea poporului nostru românesc.

Comitetul despărțământului.

„Astra” la Drăguș.

P. T. on. membri ai despărțământului Făgăraș al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român” se convoacă la

adunarea generală a despărțământului

ce se va ține în comuna Drăguș, Duminecă în 14 Iulie n. cu următorul

Program:

1. Serviciul divin în ambele biserici.
2. Cuvânt de deschidere.
3. Raportul comitetului.
4. Raportul cassarului.
5. Alegerea comisiunilor pentru censurarea ropoartelor și înscrierea de membrii noi.
6. Cetirea disertațiilor.
7. Alegerea comisiunii pentru constatarea celor mai bune și frumoase grădini de legume.
8. Impărțirea premiilor de 50 și 25 cor. pentru cele mai bune grădini de legumi.
9. Eventuale propuneri.
10. Inchiderea adunării.

Din ședința comitetului despărțământului „Făgăraș” al Asociațiunii, ținută în 11 Maiu 1912.

Iacov Macavei, pres.

Matei Jiga, secr.

Cronica feminină

— Un „Apel”. —

În „Gazeta Transilvaniei” din 2 Iulie doamna Maria B. Baiulescu, presidenta Reuniunii femeilor române din Brașov, publică un călduros apel către toate Reuniunile femeilor române din țara noastră.

În calitate de presidentă a celei mai vechi reuniuni, doamna Maria B. Baiulescu prin cuvinte pline de iubire și interes pentru creșterea și înfrumusețarea sufletului femeilor române în apelul amintit exprimă dorul de a vedea toate Reuniunile femeilor noastre însoțite într-o puternică uniune — „Uniunea femeilor române din regatul nostru”, care ar avea frumoasa misiune de a concentra toate puterile de muncă la un loc, cu scopul de a ne întruni în congrese anuale și prin aceasta „a purta grije de creșterea femeii române, de soarta ei socială și de ridicarea ei pe cale economică și de bunăstare”.

După ce ne arată importanța acestui pas de constituire, dna Maria B. Baiulescu zice:

„Modul de a da viață acestei idei va fi convocarea unui congres în care vom stabili principiile necesare în educațiunea femeii române, ridicarea ei ca stare socială și economică, îngrijirea ei, și ocrotirea copiilor orfani ai poporului nostru.

„Sperind, că cea mai apropiată înțelegere se va stabili în curând între noi femeile, salut cu dragoste și stimă toate: Reuniunile femeilor române din Ardeal și Ungaria”.

Această nobilă idee lansată de doamna Maria B. Baiulescu este cât se poate de salutară și oportună, pentru că „Reuniunile femeilor” sunt așa zicând chemate a se ocupa și cu chestiile sociale ale poporului nostru, adeseori e lăsat în mâna sortii și a străinilor, cari din acte filantropice fac chestii de cucerie în defavorul nostru. Cu toate acestea, ținerea unui congres după părerea mea, cu greu s’ar putea realiza, — din mai multe motive și considerații la situația noastră.

Pentruca totuși frumoasa idee să se realizeze, socot, că între împrejurările actuale ar fi mai consult ca chiar dna M. B. Baiulescu, ca presidenta celei mai vechi Reuniuni, așa zicând „Reuniuni Mame”, în înțelegere cu celelalte Reuniuni să stabilească un program de activitate, care să fie dezbătut și eventual întregit în adunările generale ale fiecărei Reuniuni, și, apoi conform programului aceleia, fiecare „Reuniune” să lucreze pentru creșterea și desrobirea femeii române din sclăvia neștiinței; având ca țintă supremă: „morală”, modestia și hărnicia.

Ca toate începuturile, așa și realizarea acestei sublime idei va întâmpina greutăți, dar voința tare totdeauna învinge. Numai voință ne trebuie, și vom putea.

Feliciti cu căldură pe dna Maria B. Baiulescu pentru pasul făcut. Mamele viitoare de sigur vor binecuvânta numele acelora, cari ostenește și lucrează pentru fericirea lor, și doresc ca „Uniunea femeilor române din regatul nostru” să fie cât mai iute un fapt împlinit.

Arad 1912.

Ombra.

PAGINI RASLETE.

Pierre Loti.

Fragment din „Romanul unui spahiu”.

Trad. I. Broșu.

XXVI.

Jean, târându-se sub un tamaris cu frunzele rare, căuta un loc unde să și adăpostească la umbră capul, și se instală pentru a muri.

Avea sete, o sete arzătoare, iar gâtul lui prinsese a fi agitat de mici mișcări convulsive.

Adeseori văzuse murind pe camarazi de-ai săi din Africa, și astfel cunoștea acest semn lugubru al sfârșitului, pe care poporul îl numește sughițul morții.

Sângele curgea mereu, și nisipul ferbinte bea acest sânge ca pe-o rouă.

De altfel suferea mai puțin; și afară de setea aceasta, care-l ardea neîncetat; aproape nu mai suferea de loc.

Sărmanul spahiu, avea vedenii străine: lanțul muntilor Cévennes; tinuturile familiare de altădată, și satul său în inima munților.

Aceste toate ce le vedea, erau mai cu seamă peisagii umbroase, cu umbră multă, cu mușchi, pline de ape limpezi și proaspete, — și bătrina sa mamă iubită, care-l prindea dulce, pentru a-l duce de mână, ca în copilărie.

Ah!... o mângăiere a mamei sale... ah! mamăsa, aici, netezindu-i fruntea cu sărmănele ei mâni bătrâne și tremurătoare, și stropindu-i capul ce ardea cu apă proaspătă!

Cum? Mamăsa nu-l va mai mângăia niciodată; nu-i va mai auzi nici odată glasul!... Niciodată, niciodată!... Să fie oare acesta sfârșitul la toate? Să moară, singur-singurel, aici, la soare, în acest deșert! Și el se ridică într-o rină, nevoind a muri.

— Tjean! intră în rondă!

Înainte lui, ca un vârtej rotitor, ca un vânt furios de tempestă, trecea o rondă de fantome.

Și din atingerea acestui vârtej, de prundișul arzător, fășneau schintei.

Și dansatorii străvezii, întâlnindu-se în spirale repezi, ca un fum măturat de vânt, se perdeau în înălțime, în focul eterului albastru.

Iar Jean avu senzația de-a le urma, senzația de-a fi ridicat de niște aripi teribile, și el se gândea, că aceasta era clipa supremă a morții.

Dar nu era nimic alta, decât o crispație a mușchilor, un mare și oribil spasm de durere.

Un alt val de sânge roșu îi eși din gură, iar o voce îi strigă încă în urechi:

—Tjean! intră în rondă!

Și, mai liniștit, suferind mai puțin, el se lăsă din nou pe patul de nisip.

Amintiri din copilăria sa, reinviau acum cu duimul în cap, cu o limpezime străină. Auzia un cântec bătrânesc din țară, cu care îl adormia odinioară mamăsa, ca copil mic, în leagăn; și apoi, deodată, clopotul din satul său sună sgomotos, în mijlocul deșertului, începutul vecernei.

Pe obraji bronzați prinseră să-i curgă lacrimile; rugăciunile de altădată îi reveniră în memorie, și el, bietul soldat, începu să se roage cu un zel de copil; apucă în mână un medalion cu fecioara, pe care-l acățase la gât mamăsa; el avu forța să-l ducă la buze, și-l sărută c’o dragoste imensă. Și se rugă cu tot sufletul la această fecioară a durerii, la care în fie ce seară se ruga pentru el mamăsa naivă; era iluminat de

iluziile radioase a acelora cari mor, — și, sus de tot, în liniștea chinătoare a acestei singurătăți, glasul ce i-se stingea repeta aceste cuvinte vecinice ale morții: „la revedere, la revedere în cer”!

Era aproape de amiază. Jean suferea tot mai puțin; deșertul, sub intensiva lumniă tropicală, îi apărea ca o mare vatră de foc alb, a cărui căldură nu-l mai ardea. Uneori pieptul i-se dilata ca pentru a respira aer mai mult, iar gura i-se deschidea ca pentru a cere apă.

Apoi falca de jos căzu deodată, gura se deschise mare pentru ultima oară, și Jean muri dulce într-o orbitoare strălucire a soarelui.

Bibliografie

A apărut:

„Noua Revistă Română” de sub direcțiunea dlui C. Rădulescu-Motru.

Noutăți: Un erou al modestiei naționale Costache Negri. — Statuia M. S. Regelui Carol I.

Actuale: M. Antoniadă, Jean Jacques Rousseau.

Sociale: Benedetto de Luca: Naționalismul italian.

Știință: Const. Sudețeanu: Raportul dintre religione și știință.

Literatură: Castor et Pollux: Iubirea mea (versuri). Const. Stoika: Idealul (după Sully Prudhomme). D. Iacobescu: Desnădeide (după Heine). Anton Cehov: Farmacista (trad. din rusese de Lt. Cezar Sfat).

Folklor: Th. D. Speranția: Selecțiunea naturală în folklor.

Insemnări: În amintirea lui Costache Negri. — Vlaicu la Viena. — Idealismul în armată. — Pedagogie militară.

Revista revistelor: Convorbiri literare. — Bulletinul monumentelor istorice. — Vieța Nouă. — Arhiva. — Luceafărul.

Memento.

Dr. Petru Hetco: Poesia populară din Bihor (Doina din Beiuș).

Virgil Onițiu: A XIV-a dare de seamă despre Masa studenților români din Brașov, pe 1911—1912. Brașov, Tipografia A. Mureșanu.

Raportul al XLIX-lea despre gimnaziul superior fondational din Năsăud pe 1911—12.

La revue roumaine, Nrii din 20 Maiu și din 5 Iunie 1912. București, str. Lucaei 10.

Dianova, Preții negri, prețul 1. cor. Acest tablou se poate comanda delă dșoara Turia Febron Lazăr. Misztófalva.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Teodor Muica, Sângiorgiu. Am primit 10 cor. abonament până la 1 Iulie 1912.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

„VÁROSMAJOR SANATORIUM :: ȘI HYDROTHERAPIE” ::

Budapest, Városmajor-u. 64.

Director:

Dr. ADALBERT COSMUTZA.

Hainele lucrate în atelierul propriu se capătă la

LENGYEL ISTVÁN

PRĂVĂLIE DE PĂLĂRII ȘI SPECIALI-
TĂȚI DE MODĂ PENTRU BĂRBAȚI

Oradea-mare — NAGYVÁRAD

Piața Beiner nr. 1. Telefon: 12—48.

Numărul telefonului 23.

Ujj Janos,

stabiliment industrial de ciment,
în Kisjenő-Erdőhegy și Nagyzerind.
(Aradmogye).

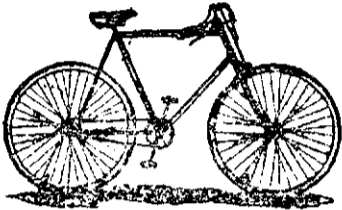
Execută țevi de beton, plăci de pavaj,
plăci de marmură artificială, terrazzo și
mozaic, colonne, scări, lavițe, cărămizi,
țigle, inele de fântâni cu fer, plăci sub
sobe, vălaie de ori-ce lungime, etc. etc.

Acest stabiliment lucrează și proiecte
de cheltuieli și planuri pentru poduri
de beton cu construcție de fer și pen-
tru betonizarea trotoarelor.

BICICLETE

de renume mondial:

THE CHAMPION și PREMIER

cu oșie campanilă,

roată automată (cu frână liberă) se vând pe lângă ga-
ranția de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără
nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 cor
precum și părți alcătuitoare pentru biciclete, a
gumă interioară și exterioară prima calitate, sonerie,
lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În
urma circulației mare unde în toată Autro-Ungaria
trimit și în provincii cu preț foarte redus. — La
cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

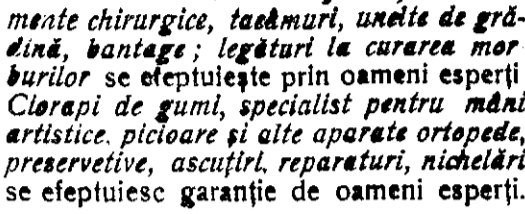
mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapest, VIII., József-körut 41.

Filiale: Boross-tér 4 și în Buda, II, Margit-körut 6.
Catalogul de lux 1000 cu de chipuri se trimite gratuit.

JOAN TEJNOR

Timișoara-Fabric, Andrássy-u. 18.

Recomand numai fabricate de clasa
primă ca: cu-
țite de bu-
zunar, bri-
ciuri de
ras, foar-
fecel de o-
țel, instru-
mente chirurgice, tașmuri, unelte de gră-
dină, bantage; legături la curarea mor-
burilor se efectuează prin oameni experți
Clorapi de gumă, specialist pentru mâni
artistice, picioare și alte aparate ortopedice,
preservative, ascuțiri, reparaturi, nichelări
se efectuează garanție de oameni experți.

Primul atelier de biliarde din Brașov

MERTH JÁNOS, Brassó, Vasút-utca 8. sz.

Pregătește din material excelent și
uscăt totfelul de biliarde, în stilul
cel mai modern, primind pe lângă
prețuri foarte moderate și reparaturi.

Bandage pentru surpături

cu pelote de gumă pneu-
matică, sunt cele mai
perfecte.

Corsete pentru doamne
și domni, în toate
cazurile de vătămături și
morburi ale părților cor-
porale inferioare.

Giorapi de gumă pentru
sgârcituri
de arterii și vine.

Mâni și picioare artificiale
în cazuri de amputări

Aparate ortopedice pentru marș și sprijinit
(cârji).

Corsete artificiale pentru defecte corporale. Apa-
rate ortopedice pentru
băeți și fete, precum și tot soiul de articli pentru
sanatorii se confecționează după cele mai nouă sis-
teme și mai modernă tehnică cu prețuri moderate
originale de fabrică.

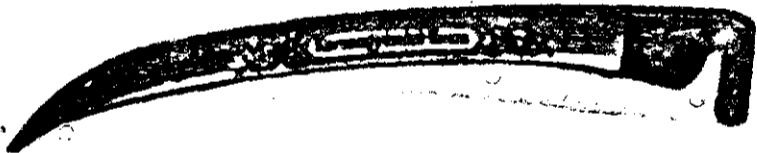
Cele mai nouă liste de prețuri ilustrate,
cari conțin c-a. 3000 ilustrațiuni și îndrumări de
folosință se trimit la cerere gratuit și franco de
către „Fabrica ces. și reg. priv. de bandage și spe-
cialități medicale a lui

KELETI I. BUDAPEST, IV., Prov. Koronaherczeg-ut. 17.

Fondată 1878.

Telefon 13-76.

Să ne credeți că este în interesul
D-tră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din
oșel-diamant, coase rele și moi nu se găesc între ele.
Pentru trăinicia fiecărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10
Prețuri: 1 buc. 1-80 1-90 2.- 2-20 2-40 2-50 2-60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin
trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la
Lengyel Testvérek magazin de coase
„Koronagyémánt”
Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Fabricant de cuptoare de lut.

SCHON JÓZSEF, Lugos

Szt. István-u. 36. Kossuth-u. 21.

Atrage atențiunea on. public că pri-
mește pregătirea a ori-ce fel de

cuptoare

descărcare și zidirea vetrelor de fert cu
prețuri convenabile și pe lângă servi-
ciu prompt și conștiințios.

Comandele se execută imediat.

Prețurile de reclam ale noiei prăvălii de lucruri de mână!

KELLNER ZOLTAN

Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros), Strada Mercy (Casa Galgon).

- 1 perină brodată și montată dela — — — — Cor. 5.—
- 1 fugar sau millieu brodat dela — — — — „ 5.—
- 1 garnitură perdele brodate, 2 aripi, 1 draperie — — — — „ 17.—
- 1 măști brodat dela — — — — „ 15.—
- 1 m. congré brodat pentru dulap dela — — — — „ 2.—
- 1 buc. muștră de congré, fugar sau millieu dela — — — — „ 3.—
- 1 buc. perină-congré, muștră dela — — — — „ 3.—
- 1 păreche ghețe de casă dela — — — — „ 1.50
- 1 vestă p. bărbați, începută, dela — — — — „ 6.—

MARE ASORTIMENT DE ACOPERITOARE DESEMNAȚE ȘI ÎNCEPUTE PENTRU PIANE ȘI CIMBALE:

- 1 b. fugar-ajour sau millieu desemnat dela — — — — Cor. 1.—
- 1 b. perină-artistică engleză desemnat dela — — — — „ 2.40
- 1 garnit. acoperitoare de masă cu 6 servete cu tivit. ajour 6.—
- 1 b. fugar-Madeira sau Richelieu ori millieu dela — — — — „ 2.—
- Materii de congré pentru perdele, dela — — — — „ 1.20
- Materii înguste pt. bucătărie, desemn, 1 m. — — — — „ -16
- Scutitoare de părete, desemn, dela — — — — „ -60
- Scutitoare de părete, brodate, dela — — — — „ 1.20
- Mat-înguste p. bucătărie, brodate, dela — — — — „ -70

MUȘTERILOR MEI LE IMPRUMUT MODELE IN MOD GRATUIT.
Mare magazin de vitraje, store, bonfem și aripi de perdele. — Asortiment bogat.

Arme de vânătoare
sistem Novotny,
Revolvere
sistem

Frommer, Browning, Steyr-Pieper.

Floberte și pistoale, gramofone de tot soiul, violine, flaute, tamburine, ghitare, cimbale, citere, harmonice. Binoculi și ochiari originale franceze, ochiari cu prisme sistemul cel mai nou, aparate de fotografiat, candelabre, mobile de aramă, dulapuri de gheață, căhale, cuptoare, aparate modern de ras, jantane de piele veritabilă, non plus ultra în eleganță și durabilitate de toată mărimea, jante de mână, precum și **tot felul de articole de sport** cu prețurile cele mai ieftine și de calitate cea mai excelentă

se pot cumpăra pe rate lunare minimale

în cont curent semestral sau anual dela

„GENTRY”

Societate pe acții pentru mărfuri comerciale și articole de sport.

BUDAPESTA VII. Bulevardul Elisabeta No. 48.

Scrieți românește!

Liste de prețuri trimitem gratis și franco oricui despre oricare articol.

„HUNGARIA”

bancă de asigurare soc. pe acții.

Capital societății: 6.000,000 cor.

Efectuește

Asigurări în contra focului, asigurări pe viață, în cazuri de accidente și pe cauziuni, asigurări în contra spargerilor, în contra grindinei, asigurarea vitelor cu prețuri foarte ieftine și pe lângă condițiuni moderate și favorabile ::

Membrii societăților agronomice au un favor de 20% după asigurările lor în contra focului.

!! Afară de cartel !!

Birou: Arad, strada Atzél Péter nr. 1.
(În edificiul băncii „Aradi Első Takarékpénztár”).

Se caută agenți pentru Arad și provinciile precum și pentru comitatele Arad, Cluj și Hunedoara.

„RADIÁL”

societate pe acții pentru construirea de mori. (Malomépítészeti részv. társaság.)

Adresa telegrafică:
Radiale Budapest.

Budapest, VI., Szabolcs-utca 6. SZ. Telefon: 125—23.

Pe baza celor mai bune recomandări dela morile ungurești austriace și streine, precum și în baza multelor referențe

Recomandăm:

Sitele-Radial, model 1911,

cari se află de potrivite la

o: i-ce măcinat și acoardă multe avantaje

prin faptul că se poate regula după plac, pentru diferite trebuințe. — Catalog și deslușiri gratuit.

Expediție repede!

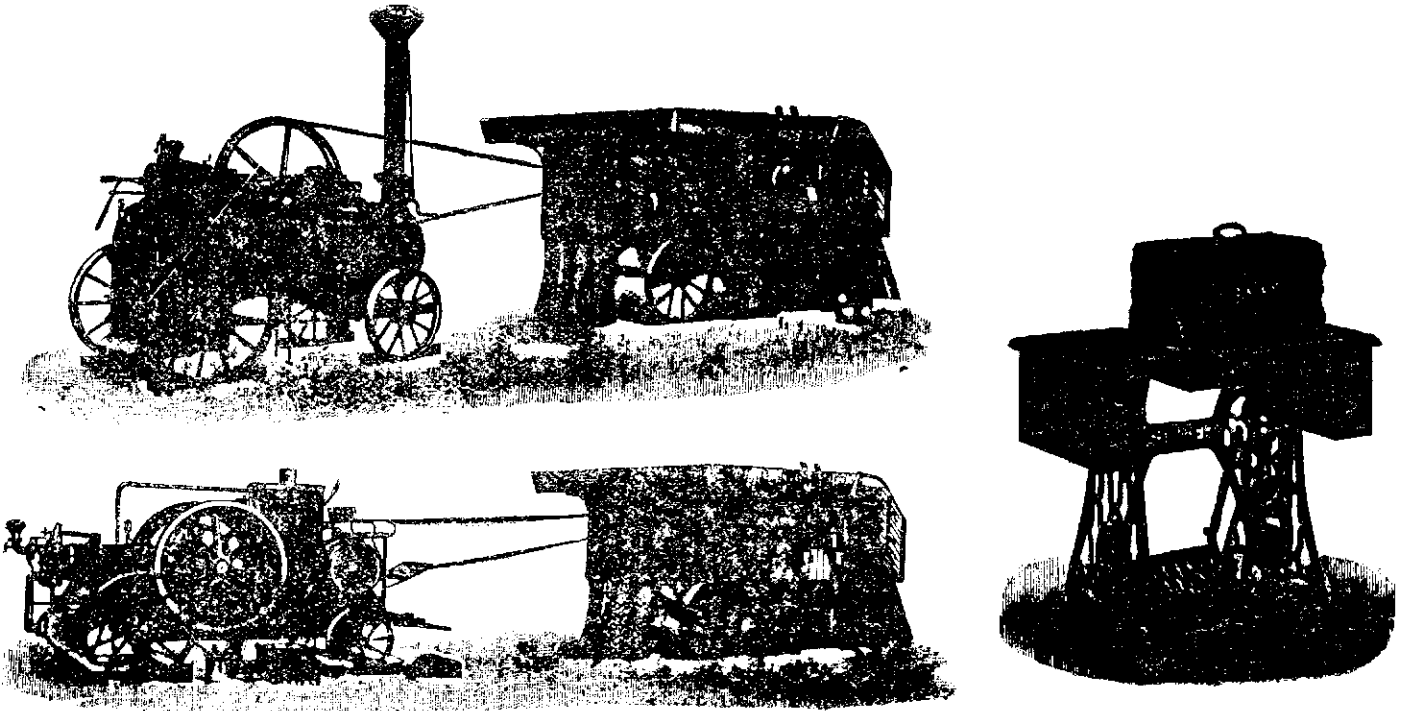
Mașini, piese pentru mașini, garnituri complete pentru mori și hambare, mașini pentru curățirea acestora, mașini de transport precum și garnituri de transmisie a energiei.

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Făbián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea Onor. public asupra marelui meu magazin de mașini și fabricate americane, ca cele mai bune și renumite mașini de săcerat și legat snopi Plano, fabricatul cel mai bun al lui Cormie din America, mașini de cosit nutreț și, Garnituri compl. de treerat cu aburi sau motor. Uleiuri de mașină și motoară, curele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincioasele mașinelor de treerat, precum și pluguri, grape americane, mașini de sămănat și tăiat nutreț și, alte requisite economice.

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

— Câteva învățacei din casă bună cu 2—3 clase gimnaziale angajez. —

Institut de asigurare ardelean „TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cîsnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la fine anulului 1912.	K.	5,003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate .	"	4,834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anulului 1910	(foc	" 119,830.992.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	(viață	" 11,020.268.—
		" 2,204.317.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cîsnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

MICA PUBLICITATE

Se plătește de cuvânt 5 (cinci) fileri. Titluri sau cuvinte mai groase 6 fil.

Caut de soție

o fată orfană, cu zestre de câteva sute de coroane (spre depunerea unei liberării sigure). Este de lipsă să știu perfect limba germană. Adresa la administr. ziarului sub „Străin de jumătate”.

Invățacel

afă aplicare în legătoria de cărți: Iustin Ardelean. Arad str. Weitzer nr. 13.

De vândut.

În comuna Uj-Ozora (com. Torontál) se află de vânzare din mână liberă o casă cu prăvălie, cu drept de tot felul de beuturi și trafic. A se adresa lui IULIUS JURCA, comors. Ujozora.

La institutul

„VIRGIL POPESCU” din București strada Armenească 1 sunt libere mai multe posturi de pedagogi și repetitori, pentru cari se primesc tineri muncitori, cari urmează cursurile la vreuna din facultățile din București.

De închiriat

3 odăi cuină, odaie de scaldă și toate cele de lipsă în zidirea „Românului”.

Un practicant

sau adjunct notarial afă aplicare în cancelaria notarială din Sadu — (Czód, Szeben megye.)

In atențiunea economilor!

SACI și ÎNVĂLITOARE
pentru mașini, de calitate bună și cu prețuri ieftine

se pot procura dela firma

Braun Miksa

ARAD, piața Boros Béni nr. 2. Telefon nr. 594.

Mustre și prospecte se trimit franco.

Nouă mină de cărbuni pe linia ferată cenădană

Atragem atențiunea on. proprietari de mașini de imblătit asupra acestei noi mine de cărbuni, de unde pot primi cărbuni fără praf și curățiți. Totodată atragem atențiunea și a acelor cari se ocupă cu

încălzirea cazanelor ori cu arderea țiglelor

Cu proiecte de spese și orice explicații servește cu plăcere

Körösvölgyi kereskedelmi és ipari szövetkezet, Honctó.

Nou atelier pentru gravură de firme!

Postul conducător al atelierului de gravură a lui CZEILER ISTVÁN Zöldy Gyula, și-a deschis în Arad, piața Szabadság nr. 22 (Palatul Teatrului) un atelier modern de gravură pentru firme. Aducând aceasta la cunoștința on. public, roagă binevoitorul sprijin:

Zöldy Gyula, pictor
artistic, de firme și embleme.

TELEFON nr. 10.

TELEFON nr. 10.

PAPP K.

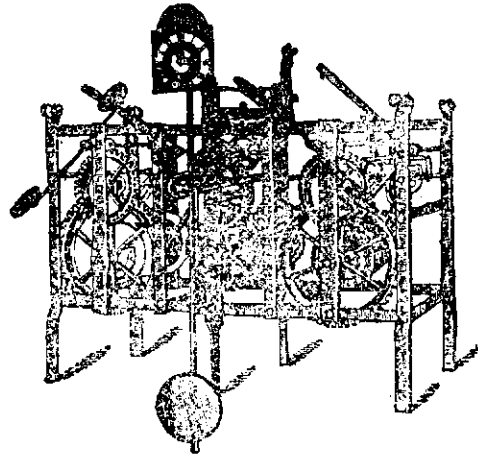
orologier de turnuri, lăcătuș artistic, de zidiri mașini și lucrări de aramă.

Temesvár-Gyárvaros,
Fő-utca 34.

OROLOGE de TURN

construcția cea mai nouă și solidă pentru biserică și școli, precum și reparaturile acestor fel de orologe să efectueze conștient și ieftin. Preliminare de spese gratuite.

Pregătește Mașini pentru fabricarea de gheață, pentru răcire, aparate de ars rachie și fabricarea berei, apărute de mare presiune și reparațiile necesare, cu prețuri ieftine. La privirea lucrării se prezintă pe cheltuiala sa.

Doar n'ai mâncat ceapa ciorii?

să cumperi gramafon ori eufon în rate cu prețuri întregite, când eu dau gratis un eufon de concert fiecăruia care cumpără dela mine 15 plăci duble noi pentru 30 fl. Gramafon mare, pe lângă garanță 12 fl.

Mare asortiment de Pathefon și plăci.

Reich Aladár

mare magazin de instrumente muzicale

Budapesta, VIII., str. Népszínház nr. 27.

Cereți imediat catalog de prețuri.

Păziți-vă de
imitațiuni!

Deoarece în prezent imitațiile mașinilor noastre de cusut, dar mai cu seamă mașinile noastre de sistem mai vechiu sunt recomandate ca „SINGER”, ba chiar ca „adevărate mașini SINGER”, atragem atențiunea publicului, că orice fabricații recomandate în felul acesta nu sunt mașini de cusut veritabile Singer și acele nu sunt ale noastre.

Renumitele mașini de cusut originale Singer, Wehler și Wilson se pot căpăta numai în magazinul nostru ori prin agenți noștri; cine vrea să cumpere mașini de cusut, totdeauna să întrebe hotărît, că mașina de cusut este ea oare dela firma noastră și să nu vă mulțumiți cu răspunsuri nehotărâte.

SINGER Co. societate pe acții pentru mașini de cusut

ARAD, strada József főherceg nr. 9. Casa cont. : Porcia :
(vis-à-vis de biserică).

Filiale în toate părțile țării.

